

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:2

TEM Toimialapalvelu • Kevät 2019

Toimialaraportit

Huonekaluala

www.temtoimialapalvelu.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Huonekalu

Toimialaraportti | Inkariina Sipiläinen
2019:2 |

Tekijät (toimielimestä: nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Sipiläinen, Inkariina	Julkaisu-aika 16.1.2019	
	Toimeksiantaja(t) Työ- ja elinkeinoministeriö	
	Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Toimialaraportit - Huonekaluala		
Tiivistelmä <p>Huonekaluteollisuuden liikevaihto vuonna 2017 oli 1,16 miljardia euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli noin 6 %. Alalla toimivia yrityksiä on noin 840, ja ala työllistää noin 8 000 henkilöä. Alan tuottama arvonlisäys vuonna 2017 oli lähes 350 miljoonaa euroa. Huonekalujen valmistus jakaantuu neljään alatoimialaan, joista julkittujen kalustamiseen keskittynyt konttori- ja myymäläkalusteiden valmistus on suurin alatoimiala (liikevaihto vuonna 2017 oli 366 miljoonaa euroa).</p> <p>Vuonna 2017 huonekalujen vienti Suomesta oli 188 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuoteen nähden oli lähes 19 %. Kalusteita kuitenkin tuodaan Suomeen huomattavasti enemmän kuin Suomesta viedään: tuonti on viettiin nähden lähes nelinkertainen. Vuonna 2017 tuonti kasvoi jopa 18 % edellisvuoteen nähden. Eniten Suomeen tuodaan huonekaluja Virosta, Kiinasta ja Saksasta.</p> <p>Suomalainen huonekalujen valmistus on ollut murroksessa koko 2000-luvun. Haasteista huolimatta suomalaisella huonekaluteollisuudella on kaikki mahdollisuudet menestykseen. Positiivisia merkkejä on ilmassa: viennissä on hyvää kasvua ja alan kannattavuuden tunnusluvut kehittyvät positiiviseen suuntaan. Volyymiin perustuva tuotanto on Suomesta lähes kadonnut, mutta erikoistuneet, muotoiluun ja suunnitteluun sekä kokonaisvaltaiseen palvelutarjontaan panostavat yritykset erottuvat kilpailussa edukseen.</p> <p>Huonekalujen kysyntä seuraa pitkälti talouden suhdanteiden kehittymistä. Väestö kasvaa, ikääntyy ja vaurastuu, mikä näkyy tulevaisuudessa myös huonekalujen kysynnässä. Ympäristötietoisuus lisääntyy ja kiertotalouden merkitys huonekalujen valmistuksessa ja käytössä korostuu. Uusiutuvien materiaalien käyttö sekä huonekaluissa että pakkausmateriaaleissa, materiaalihävikin minimointi ja logistiikan tehostaminen pienentävät huonekalujen valmistuksen hiilijalanjälkeä.</p> <p>TEM:n yhdyshenkilö: Innovaatiot ja yritysrahoitus/Toimialapalvelu/Katri Lehtonen, katri.lehtonen@tem.fi, 029 506 4926</p> <p>ELY-keskuksen yhdyshenkilö: Puutuotealan toimialapäällikkö / Inkariina Sipiläinen, inkariina.sipilainen@ely-keskus.fi 050 395 5083</p>		
Asiasanat huonekaluteollisuus, puutuoteteollisuus, huonekalut, keittiökalusteet, toimistokalusteet		
ISSN Verkkojulkaisu 1797-3562	ISBN Verkkojulkaisu 978-952-327-389-4	
Kokonaissivumäärä 53	Kieli Suomi	Hinta -
Julkaisija Työ- ja elinkeinoministeriö	Kustantaja	

Författare Sipiläinen, Inkariina	Publiceringstid 16.1.2019	
	Uppdragsgivare Arbets- och näringsministeriet	
	Organets tillsättningsdatum	
Titel Branschrappporter - Möbeltillverkning		
Referat <p>År 2017 uppgick möbelindustrins omsättning till 1,16 miljarder euro. Tillväxten var 6 procent jämfört med föregående år. Antalet verksamma företag inom branschen uppgår till cirka 840, och branschen sysselsätter cirka 8 000 personer. Den värdeökning som branschen genererade år 2017 uppgick till nästan 350 miljoner euro. Tillverkningen av möbler indelas i fyra underliggande branscher. Den största av dessa branscher (omsättning 366 miljoner euro år 2017) är tillverkningen av kontors- och butiksmöbler som koncentrerat sig på inredningen av offentliga lokaler.</p> <p>År 2017 var värdet av Finlands möbelexport 188 miljoner euro. Det hade skett en tillväxt på nästan 19 procent jämfört med föregående år. Till Finland importeras dock betydligt fler möbler än vad som exporteras från Finland: importen är nästan fyrdubbel jämfört med exporten. År 2017 ökade importen med hela 18 procent jämfört med föregående år. Till Finland importeras flest möbler från Estland, Kina och Tyskland.</p> <p>Den finländska möbeltillverkningen har genomgått en omvälvning som pågått hela 2000-talet. Trots utmaningarna har den finländska möbelindustrin alla chanser att bli framgångsrik. Det finns positiva signaler i luften: exporten uppvisar bra tillväxt och nyckeltalen för lönsamhet inom branschen utvecklas i en positiv riktning. Sådan tillverkning som baserar sig på volym har nästan helt försvunnit från Finland, men specialiserade företag som satsar på formgivning och design samt på ett täckande serviceutbud utmärker sig i konkurrensen.</p> <p>Efterfrågan på möbler följer i stor utsträckning utvecklingen av de ekonomiska konjunkturerna. Befolkningen ökar, åldras och blir förmögnare, vilket i framtiden kommer att synas också i efterfrågan på möbler. Miljömedvetenheten ökar, och den cirkulära ekonomins betydelse framhävs i tillverkningen och användningen av möbler. Användningen av förnybara material i både möbler och förpackningsmaterial, minimering av materialförluster och effektivisering av logistiken minskar möbeltillverkningens koldioxidavtryck.</p> <p>Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Innovationer och företagsfinansiering/Branschtjänst/Katri Lehtonen, katri.lehtonen@tem.fi, 029 506 4926</p> <p>Kontaktperson vid närings-, trafik- och miljöcentralen: Branschchef för trävarubranschen/ Inkariina Sipiläinen, inkariina.sipilainen@ely-keskus.fi 050 395 5083</p>		
Nyckelord möbeltillverkning, trävaruindustri, möbler, köksinredning, kontorsmöbler		
ISSN Nätpublikation 1797-3562	ISBN Nätpublikation 978-952-327-389-4	
Sidoantal 53	Språk finska	Pris -
Utgivare Arbets- och näringsministeriet		Förläggare

Visiting address

Aleksanterinkatu 4
FI-00170 HELSINKI,
FINLAND

Postal address

P.O. Box 32
FI-00023 GOVERNMENT,
FINLAND

Tel. +358 29 506 0000
Fax +358 9 1606 3666

Series title and number of the publication

Publications of the Ministry of Economic Affairs and
Employment 2019:2

Authors (institution: Name, Chairperson, Secretary) Sipiläinen, Inkariina	Date 16.1.2019	
	Commissioned by Ministry of Economic Affairs and Employment	
	Date of appointment -	
Title Sector reports - Furniture industry		
Abstract <p>In 2017, the furniture industry recorded a turnover of EUR 1.16 billion; an increase of 6% from the previous year. The number of companies engaged in this industry is approximately 840, and it employs about 8,000 people. The added value generated by the industry in 2017 amounted to nearly EUR 350 million. The manufacture of furniture is divided into four sub-sectors, with the office and shop furniture manufacture, focused primarily on public spaces, representing the largest one (turnover of EUR 366 million in 2017).</p> <p>Furniture export from Finland amounted to EUR 188 million in 2017, showing an increase of nearly 19% from the previous year. But import of furniture clearly exceeds export: import volume was almost four times higher than export. In 2017, import grew by as much as 18% from the previous year. Finland's biggest import countries are Estonia, China and Germany.</p> <p>Throughout the 2000s, Finnish furniture manufacture has undergone major changes. Despite the challenges, the Finnish furniture industry is well equipped to succeed. There are signs of positive change for the industry: Export is showing a healthy growth trend and profitability indicators are also pointing higher. Volume-based production has almost disappeared in Finland, but specialised businesses investing in design and full service are gaining competitive advantage.</p> <p>Demand for furniture is largely linked to the general economic trends. Population is growing, ageing and becoming more wealthy, which will reflect on furniture demand in the future. Environmental consciousness increases, and the circular economy will affect furniture manufacture and use. The use of renewable materials in both furniture and packaging materials, efforts to minimise material waste, and more efficient logistics will reduce the carbon footprint of furniture manufacture.</p> <p>Contact person at the Ministry of Economic Affairs and Employment: Innovations and Enterprise Financing/ Business Sector Services /Katri Lehtonen, katri.lehtonen@tem.fi, +358 29 506 4926</p> <p>Contact person at ELY Centre: Sector Manager, Wood Products Industry / Inkariina Sipiläinen, inkariina.sipilainen@ely-keskus.fi +358 50 395 5083</p>		
Key words furniture industry, wood products industry, furniture, kitchen furniture, office furniture		
ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-327-389-4	
Pages 53	Language Finnish	Price -
Published by Ministry of Economic Affairs and Employment	Sold by -	

Sisällysluettelo

Saatteeksi.....	6
1 Toimialan määrittely.....	7
2 Toimialan rakenne.....	9
2.1 Kuvaus toimialasta.....	9
2.2 Aloittaneet ja lopettaneet yritykset.....	17
2.3 Toimialan suurimmat yritykset.....	18
2.4 Työvoima ja osaaminen.....	20
2.4.1 Arvio työmarkkinatilanteesta.....	20
2.4.2 Alan koulutustilanne.....	22
3 Markkinoiden kehittyminen.....	24
3.1 Kotimaan markkinat.....	25
3.2 Kansainväliset markkinat.....	27
3.3 Huonekalujen valmistus Pohjoismaissa.....	29
3.4 Suomen vienti.....	32
3.5 Tuonti Suomeen.....	34
4 Alan yritysten taloudellinen tilanne.....	36
5 Investoinnit ja tuotekehitys.....	41
6 Toimialan tulevaisuus.....	45
6.1 PESTEL-analyysi huonekalujen valmistuksesta.....	45
6.2 SWOT-analyysi.....	45
6.3 Toimialan näkymiä.....	46
6.4 Suomalaisen huonekalujen valmistuksen tulevaisuudenkuva.....	49
7 Lopuksi.....	52
Lähdeluettelo.....	53

Saatteeksi

Toimialaraportit-julkaisusarjassa on koottu tietoaineistoja eri lähteistä toimialakohtaisiksi perustietopaketeiksi. Näissä toimialaraporteissa käsitellään ja analysoidaan toimialan rakennetta, markkinoiden kehitystä, alan yritysten taloudellista tilaa, investointeja ja tuotekehitystä sekä tulevaisuuden näkymiä. Lähteinä käytetään viimeisintä saatavilla olevaa tilastoaineistoa ja toimialan yrittäjien, yritysten ja alan muiden merkittävien toimijoiden näkemyksiä.

Samanaikaisesti toimialaraporttien kanssa julkaistaan myös Pk-toimialabarometrit, jotka käsittelevät pk-yritysten nykytilaa ja tulevaisuuden odotuksia. Pk-toimialabarometrit perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön, Suomen Yrittäjien sekä Finnvera Oyj:n teettämään yrityskyselyyn. Puutuoteteollisuuden osalta Pk-toimialabarometri julkaistiin 2.11.2018 yhdessä puutuotealan toimialaraportin kanssa, joten tässä huonekalualan raportissa toimialabarometriin ei pureuduta tarkemmin.

Vuonna 2018 julkaistiin yhteensä seitsemän toimialaraporttia. Ne käsitelivät elintarvikealaa, uusiutuvaa energiaa, puutuotealaa, kaivosteollisuutta, sosiaali- ja terveyspalveluita, liike-elämän palveluita sekä luonnontuotealaa. Matkailua ja huonekalualaa käsittelevät raportit julkistetaan vuoden 2019 alussa. Puutuotealan toimialaraportti julkaistiin 2.11.2018, ja se löytyy työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta www.tem.fi/toimialapalvelu/puutuoteteollisuus.

Toimialaraporttien lisäksi julkaistaan kaksi kertaa vuodessa ajankohtaiskatsaus toimialojen näkymiin. Viimeisin puutuotealan näkymät julkaistiin 6.9.2018.

Julkaisujen tarkoituksena on tuoda esille alan asiantuntijoiden näkemyksiä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan julkisen rahoituksen suuntaamiseen sekä yritystoiminnan kehittämiseen. Ne palvelevat myös muiden sidosryhmien tarpeita.

Toimialapalvelu on työ- ja elinkeinoministeriön johdolla toimiva asiantuntijaverkosto. Se kokoaa, analysoi ja välittää tietoa yritysten toimintaympäristöstä päätöksenteon pohjaksi. Toimialapalvelun verkosto toteuttaa julkaisutoimintaa ja viestintää sekä järjestää asiantuntijaseminaareja. Julkaisut sekä uutiskirje ovat saatavissa Toimialapalvelun verkkosivuilta osoitteesta www.tem.fi/toimialapalvelu.

Kajaani, 7.1.2019

Inkariina Sipiläinen

Puutuotealan toimialapäällikkö

1 Toimialan määrittely

Tässä raportissa tarkastellaan Tilastokeskuksen TOL 2008 -toimialaluokituksen mukaisista toimialoista TOL 31 -toimialaa eli huonekalujen valmistusta ja siihen kuuluvia alatoimialoja. Tähän luokkaan kuuluu kodeissa, julkisissa tiloissa, liiketiloissa ym. käytettävien huonekalujen ja kalusteiden valmistus kaikista materiaaleista, paitsi kivistä, betonista ja keramiikasta. Huonekalujen ja kalusteiden osien valmistus luokitellaan vastaavaan luokkaan kuin kyseinen huonekalu tai kaluste. Huonekalujen valmistus määritellään omana tuotannonalanaan lopputuotteen perusteella. Valmistuksessa käytettävät prosessit materiaalien muotoilemiseksi ja komponenttien kokoamiseksi ovat samoja standardimenetelmiä, joita käytetään muussakin teollisuudessa kuten puutavaratuotteiden, muovituotteiden tai metallituotteiden valmistuksessa.¹

Tämän raportin keskiössä ovat huonekalut, jotka ovat puusta tehtyjä tai joissa puu muodostaa selkeän osan huonekalusta. TOL 3103 -luokkaan eli patjojen valmistukseen ei tässä raportissa paneuduta tarkemmin, mutta muuten raportissa perehdytään seuraaviin alatoimialaluokkiin:

Päätoimialaluokka C (teollisuus)

TOL 31 huonekalujen valmistus

TOL 3101 Konttori- ja myymäläkalusteiden valmistus

TOL 3102 Keittiökalusteiden valmistus

TOL 3103 Patjojen valmistus

TOL 3109 Muiden huonekalujen valmistus

Yritykset päättävät itse toimintansa perusteella, mihin toimialaluokkaan ne kuuluvat. Yrityksiä voi olla rekisteröityneinä myös muun kuin oman alansa TOL-luokkiin, mikä vaikuttaa valtakunnalliseen tilastointiin alasta. Esimerkiksi yrityksen toimiala on saattanut ajan kuluessa muuttua yrityksen perustamisen jälkeen. Tilastoinnin luotettavuuden parantamiseksi yritysten olisi hyvä tarkistaa toimialaluokkansa nykytoimintaa vastaavaksi. Toimialaluokituksen muutoksen voi tehdä ilmoittamalla muutoksesta Verohallinnon sähköisessä palvelussa.

Viennin ja tuonnin tilastojen osalta tässä raportissa on tarkasteltu lukuja Tullin CN-nimikkeistön pohjalta. Näitä nimikkeitä käytetään vienti-ilmoituksissa ja EU:n sisäkaupan tilastoilmoituksissa.

Huonekaluteollisuudella on luonnollisesti kytkentä raaka-aineen osalta eri materiaalien tuottajiin ja maahantuojiin, kuten puutuoteteollisuuteen muun muassa sahatavaran ja levyjen osalta. Huonekaluteollisuus kytkeytyy myös asumisen ja sisustamisen klusteriin sekä rakentamiseen. Huonekalujen valmistuksella on lisäksi kytkentää ainakin seuraaviin tukku- ja vähittäiskaupan toimialaluokkiin:

¹ Tilastokeskus, toimialaluokitus 2008. <http://stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/31.html>

TOL 4615 Huonekalujen, taloustavaroiden ja rautakauppatavaroiden agentuuritoiminta

TOL 4647 Huonekalujen, mattojen ja valaisimien tukkukauppa

TOL 46650 Toimitilakalusteiden tukkukauppa

TOL 47523 Keittiö- ja saniteettitilojen kalusteiden vähittäiskauppa

- pitää sisällään muun muassa saunat ja saunapaketit

TOL 47591 Huonekalujen vähittäiskauppa

Raportissa on hyödynnetty Tilastokeskuksen ja Tullin tilastoja, Pk-toimialabarometrin tuloksia sekä Mbrain-uutispalvelun tietoja.

2 Toimialan rakenne

2.1 Kuvaus toimialasta

Liikevaihto, yritysten ja henkilöstön lukumäärä

Taulukossa 1 on kuvattu huonekalujen valmistuksen eli TOL 31 -luokan liikevaihto alatoimialaluokittain TOL 3101, TOL 3102 ja TOL 3109. Huonekaluteollisuuden liikevaihto vuonna 2017 kasvoi edellisestä vuodesta noin 6 %.

Huonekalujen valmistuksen alatoimialat (pl. patjojen valmistus) ovat liikevaihtoa tarkasteltaessa melko samankokoisia. Suurin kasvu tapahtui TOL 3109 -luokassa eli muiden huonekalujen valmistuksessa: noin 11 % edellisvuoteen nähden. Konttori- ja myymäläkalusteiden valmistuksen (TOL 3101) liikevaihto kasvoi noin 8 %, kun taas keittiökalusteiden valmistuksen (TOL 3102) liikevaihto pysyi suurin piirtein edellisen vuoden tasolla. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastojen osalta viimeisin vahvistettu vuosi on 2017. Yritysten tilinpäätöstilastoissa vuoden 2017 osalta tiedot ovat vielä ennakkotietoja. Kuva 1 esittää liikevaihdon koon ja kehittymisen alatoimialaluokittain. Kuuden vuoden tarkastelujakson heikoin vuosi liikevaihdollisesti katsottuna oli 2014.

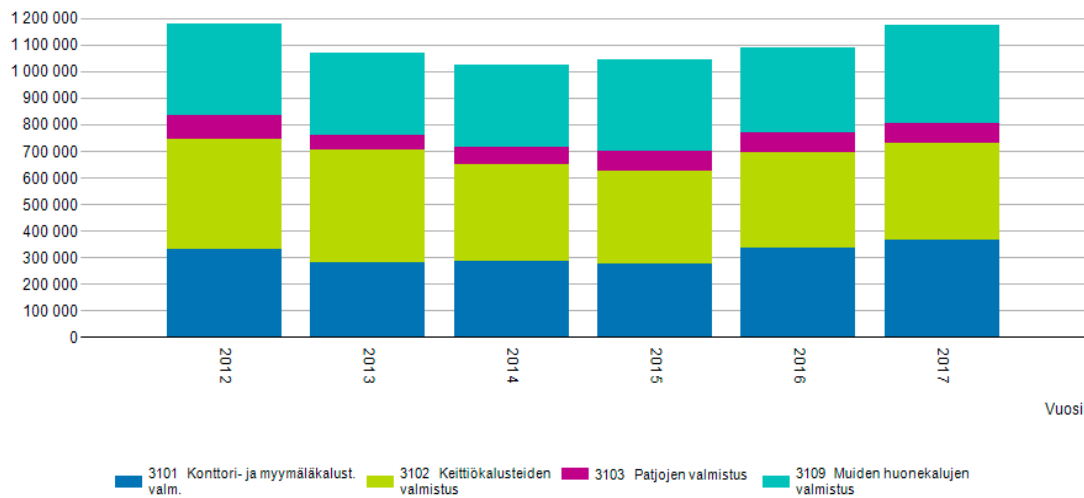
Taulukko 1. Yritysten ja henkilöstön lukumäärä, liikevaihto ja palkkasumma alatoimialoittain.

2017 Toimiala	Yritysten lkm	Liikevaihto (1 000 €)	Henkilöstön lkm	Palkkasumma 1 000 €
31 Huonekalujen valmistus	841	1 163 433	5 946	219 292
3101 Konttori- ja myymäläkalusteiden valmistus	154	366 235	1 739	71 010
3102 Keittiökalusteiden valmistus	233	358 254	2 039	71 561
3109 Muiden huonekalujen valmistus	443	362 932	1 950	67 451

Lähde: Tilastokeskus / yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot.

Kuva 1. TOL 3101–3103 ja TOL 3109 liikevaihdon kehittyminen vuosina 2012–2017.

Liikevaihdon (1000€) kehittyminen alatoimialoittain

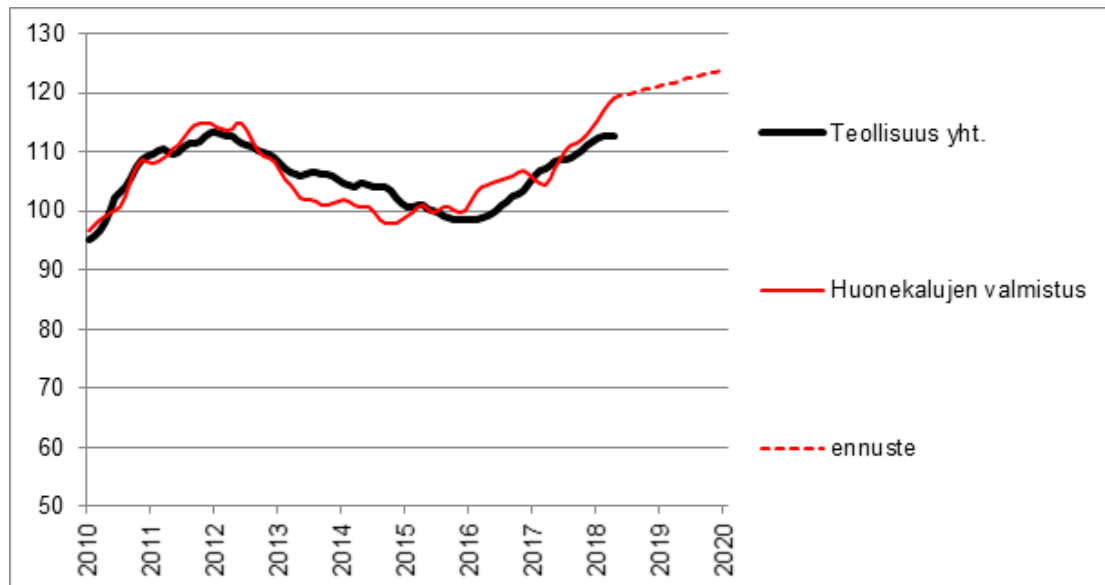
Lähde: Tilastokeskus / tilinpäätöstilastot.

Kuvasta 2 näkyy huonekaluteollisuuden valmistuksen liikevaihdon indeksin kehittyminen ajanjaksolla 2010–4/2018. Vuoden 2018 alussa liikevaihto oli lähes samansuuruinen kuin vuonna 2012. Liikevaihdolla mitattuna huonekalujen valmistuksen osuus on noin 0,9 % koko teollisuuden liikevaihdosta. Huonekalujen valmistuksen osuus Suomen BKT:stä on reilu 0,5 %.

Tilastokeskuksen rakenne- ja tilinpäätöstilaston perusteella TOL 31 -toimialan yritysten lukumäärä on 841. Yrityksistä suurin osa, noin 86 %, on mikroyrityksiä eli yrityksiä, jotka työllistävät alle 10 henkilöä. Mikroyritysten osuus huonekaluteollisuuden liikevaihdosta on noin 16 %. Suurin alatoimiala on TOL 3109 eli muiden huonekalujen valmistus. Kyseinen toimialaluokka pitää sisällään hyvin erilaisia yrityksiä ja toimintoja: muun muassa puuhuonekalujen valmistusta, huonekalujen verhoilua ja viimeistelyä, puusepäntöitä, sohvien ja sänkyjen valmistusta ja puutarhakalusteiden valmistusta.

Kuva 2. Liikevaihdon indeksin kehitys 2010–4/2018 ja lähiajan ennuste.

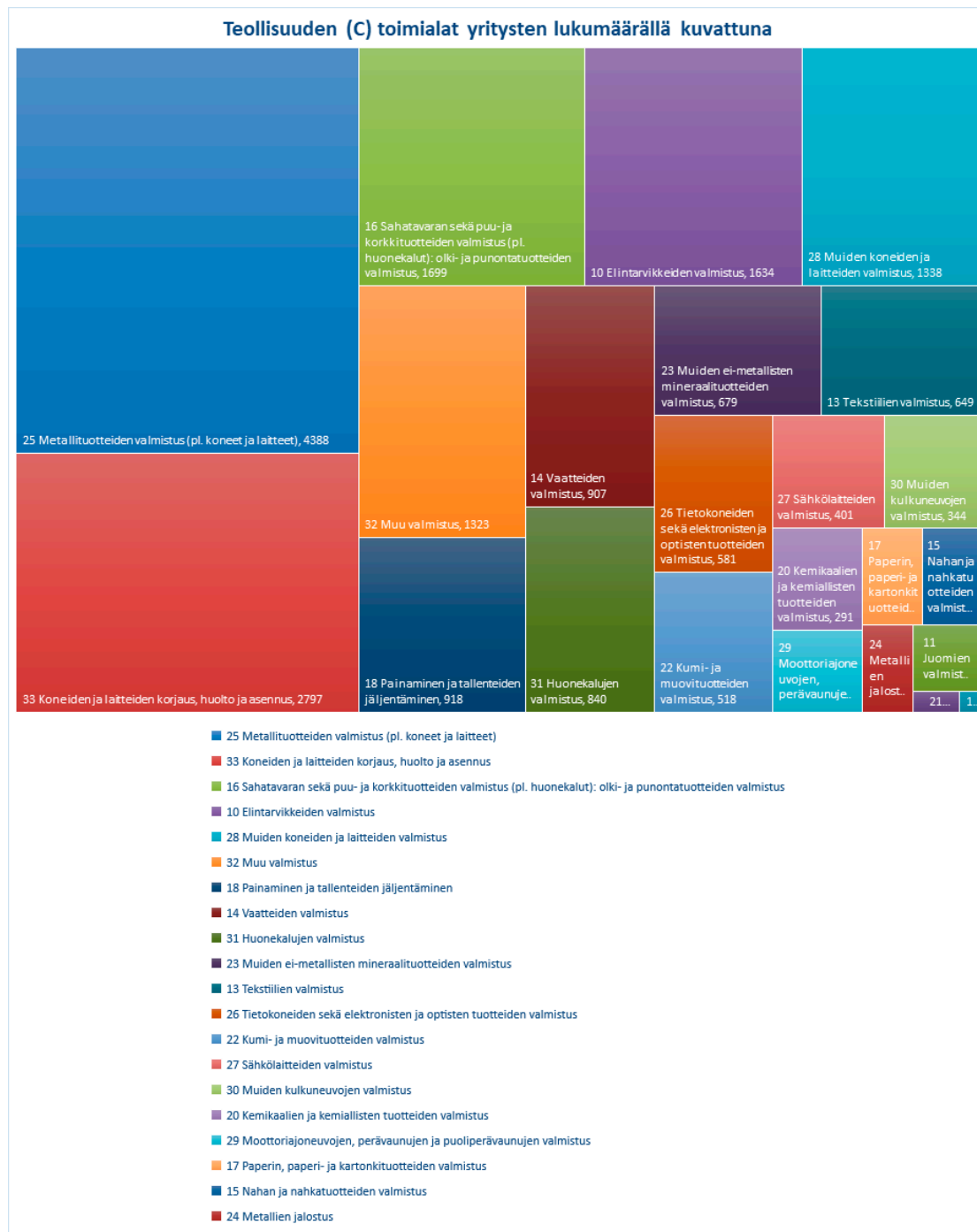
Vuosi 2015 = 100.

Lähde: Toimiala Online, Tilastokeskus, toimialapäällikön ennuste.

Kuva 3 esittää teollisuuden toimialojen kokoa yritysten lukumäärällä kuvattuna. Yritysten lukumäärän perusteella huonekaluteollisuus on yhdeksänneksi suurin teollisuuden toimiala Suomessa. Huomioitavaa on, että monet huonekalualan yritykset voivat olla listattuina muissa toimialaluokissa, joten tilastot eivät ole täysin kattavia.

Kuva 3. Teollisuuden toimialat.

Lähde: Tilastokeskus

Taulukosta 2 nähdään toimipaikkojen ja henkilöstön lukumäärä sekä liikevaihto maakunnittain. Taulukon maakunnat on järjestetty liikevaihdon mukaan suurimmasta pienimpään. Päijät-Häme on perinteisesti ollut erittäin vahva maakunta huonekalujen valmistuksessa ja on edelleen suurin sekä henkilöstön lukumäärän että liikevaihdon suuruuden perusteella. Eniten huonekalujen valmistuksen toimipaikkoja on Uudellamaalla. Taulukon tiedot ovat peräisin Tilastokeskuksen kunnittaisesta toimipaikkatilastosta, joka perustuu yrityksen

toimipaikkojen toimialaluokituksen tietoihin eikä siten koko yrityksen toimialaluokituksen tietoihin. Toimipaikkatilastossa ovat mukana yritykset, jotka ovat arvonlisävelvollisia ja työllistäneet henkilöitä vähintään puolen vuoden ajan.

Taulukossa 3 näkyvät raportissa tarkasteltujen alatoimialojen tunnusluvut. Toimipaikkojen lukumäärä ja henkilöstömäärä ovat laskeneet kaikilla alatoimialoilla. Kilpailu on karsinut yrityksiä ja johtanut siihen, että suuremmat yritykset keskittävät toimintaansa. Keittiökalusteiden valmistus ja muiden huonekalujen valmistus ovat alatoimialoina eniten työllistävät: kummatkin työllistävät reilu 2 000 henkilöä kunnittaisen toimipaikkatilaston perusteella (2016).

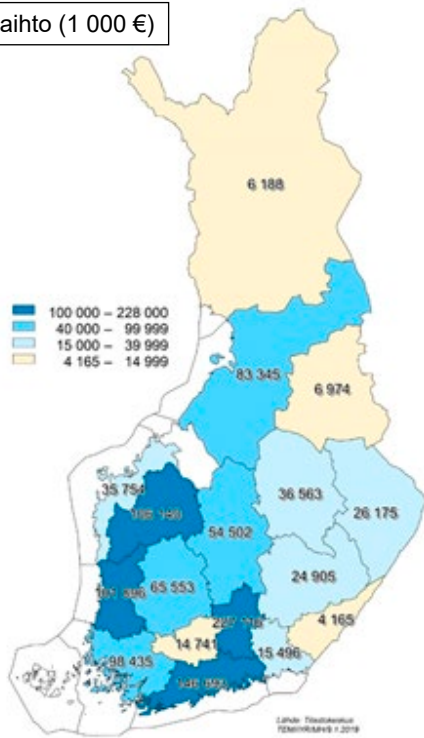
Taulukko 2. TOL 31: toimipaikat, henkilöstö ja liikevaihto maakunnittain

	Toimipaikkoja	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 euro
Päijät-Häme	86	1 192	227 116
Uusimaa	175	743	146 693
Etelä-Pohjanmaa	127	676	106 140
Satakunta	39	486	101 896
Varsinais-Suomi	101	574	98 435
Pohjois-Pohjanmaa	61	482	83 345
Pirkanmaa	71	387	65 553
Keski-Suomi	48	328	54 502
Pohjois-Savo	38	274	36 563
Pohjanmaa	19	101	35 754
Pohjois-Karjala	22	184	26 175
Etelä-Savo	25	165	24 905
Kymenlaakso	16	99	15 496
Kanta-Häme	27	130	14 741
Kainuu	11	42	6 974
Lappi	26	49	6 188
Etelä-Karjala	13	33	4 165
Keski-Pohjanmaa	9	.	.

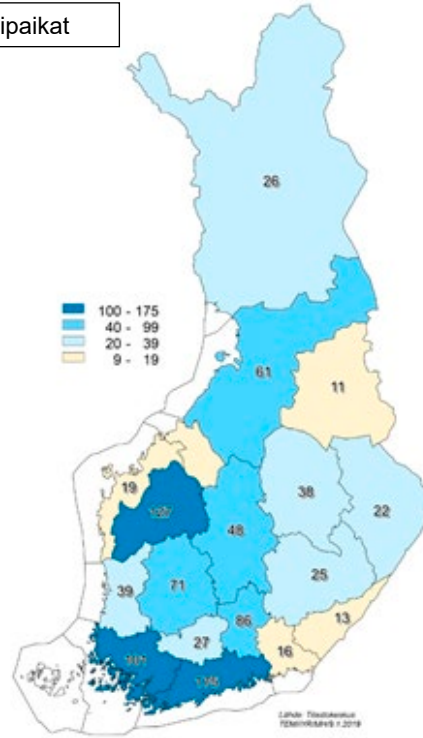
Lähde: Tilastokeskus / kunnittainen toimipaikkatilasto, 2016.

Kuva 4. TOL 31 liikevaihto (1 000 €) sekä henkilöstön ja toimipaikkojen lukumäärä maakunnittain.

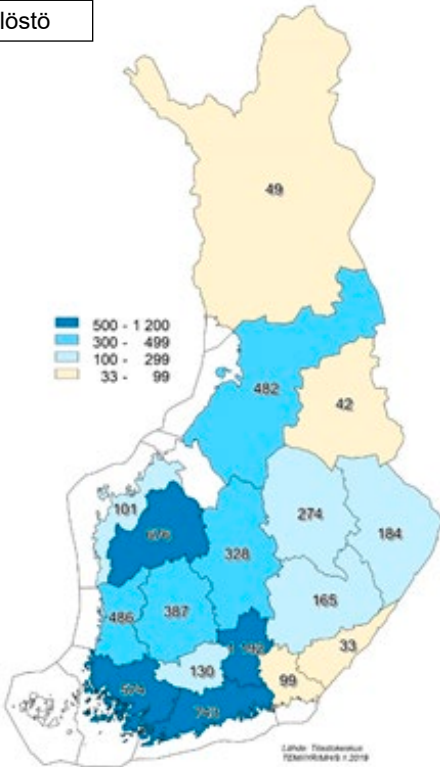
Liikevaihto (1 000 €)

Toimipaikat

Henkilöstö

Taulukko 3. Tunnuslukuja alatoimialoittain.

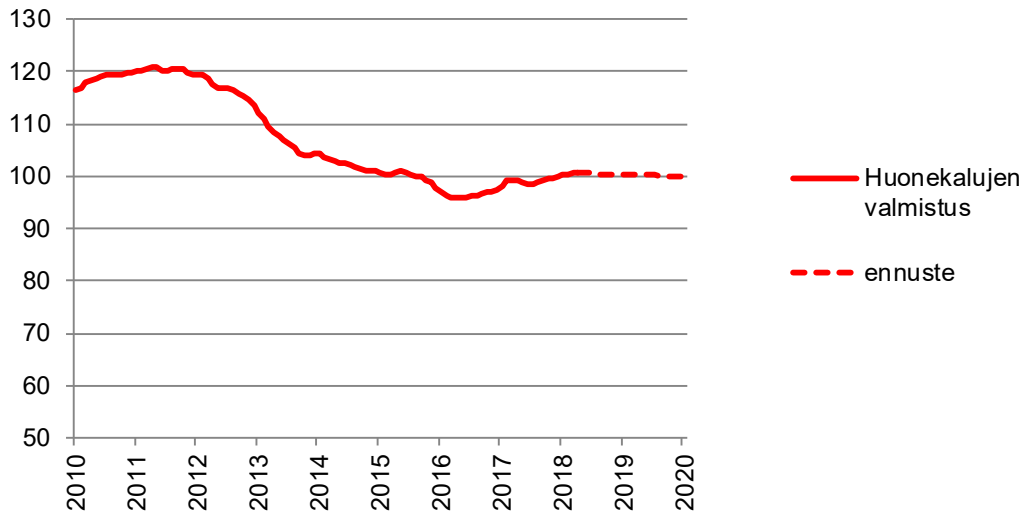
31010 Konttori- ja myymäläkalusteiden valmistus				
Vuosi	Toimipaikkoja	Henkilöstö	Liikevaihto milj. euro	Henkilöstö/ toimipaikka
2016	169	1 583	296	9,4
2015	178	1 561	267	8,8
2014	180	1 637	264	9,1
2013	198	1 792	284	9,1
2012	176	1 685	327	9,6
2011	183	1 882	332	10,3
2010	185	1 933	310	10,4
31020 Keittiökalusteiden valmistus				
Vuosi	Toimipaikkoja	Henkilöstö	Liikevaihto milj. euro	Henkilöstö/ toimipaikka
2016	254	2 107	368	8,3
2015	261	2 089	369	8,0
2014	271	2 219	378	8,2
2013	281	2 411	397	8,6
2012	283	2 457	422	8,7
2011	277	2 482	415	9,0
2010	283	2 395	375	8,5
31090 Muiden huonekalujen valmistus				
Vuosi	Toimipaikkoja	Henkilöstö	Liikevaihto milj. euro	Henkilöstö/ toimipaikka
2016	474	2 050	327	4,3
2015	499	2 150	325	4,3
2014	522	2 238	309	4,3
2013	552	2 399	318	4,3
2012	547	2 626	349	4,8
2011	564	2 850	366	5,1
2010	580	2 901	342	5,0

Lähde: Tilastokeskus, kunnittainen toimipaikkatilasto.

Kuva 5 kertoo huonekalujen valmistuksen henkilöstömäärän indeksin kehityksestä. Perusvuosi kuvassa on 2015. 2010-luvun alkupuolelta lähtien alan henkilöstömäärä on laskenut. Mitä todennäköisimmin huonekalujen valmistuksen henkilöstömäärä ei tule lähitulevaisuudessa kasvamaan, vaan pysynee melko tasaisena.

Kuva 5. Henkilöstömäärän indeksin kehitys 2010–4/2018 ja lähiajan ennuste.

Vuosi 2015 = 100.

Lähde: Toimiala Online, Tilastokeskus.

Jalostusarvo

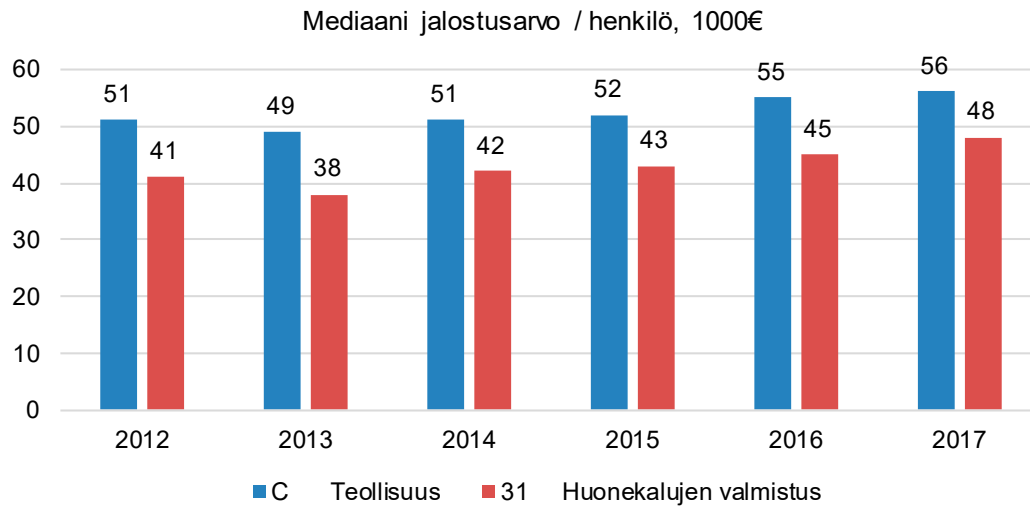
Jalostusarvolla mitataan yrityksen tuotteille ja palveluille tuottamaa arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Huonekalujen valmistuksen jalostusarvo Suomessa vuonna 2017 oli noin 349 miljoonaa euroa². Kustannuksiin ei sisällytetä toimipaikan työvoimasta aiheutuvia kustannuksia.

Jalostusarvo / henkilö on yleisesti käytetty henkilötyön tehokkuuden mittari, joka kuvaa tuotetun lisäarvon määrää yhtä työntekijää kohden. Jalostusarvo / henkilö (mediaani) oli vuonna 2017 koko teollisuudessa 56 000 € ja huonekalujen valmistuksessa (TOL 31) 48 000€.

Vertailun teossa on kuitenkin huomioitava, että yritykset ostavat tarvittavaa työpanosta myös ulkoisena palveluna, jolloin todellinen kokonaistyöpanos ei näy yrityksen henkilöstömäärässä. Myös yrityksen tuotteiden myyntihinnan kehitys sekä tuotteisiin käytettyjen raaka-aineiden hintojen kehitys saattavat näkyä jalostusarvossa.

² Tilastokeskus, rakenne- ja tilinpäätöstilastot.

Kuva 6. Huonekalujen valmistuksen (TOL 31) jalostusarvo.

Lähde: Tilastokeskus, rakenne- ja tilinpäätöstilasto

2.2 Aloittaneet ja lopettaneet yritykset

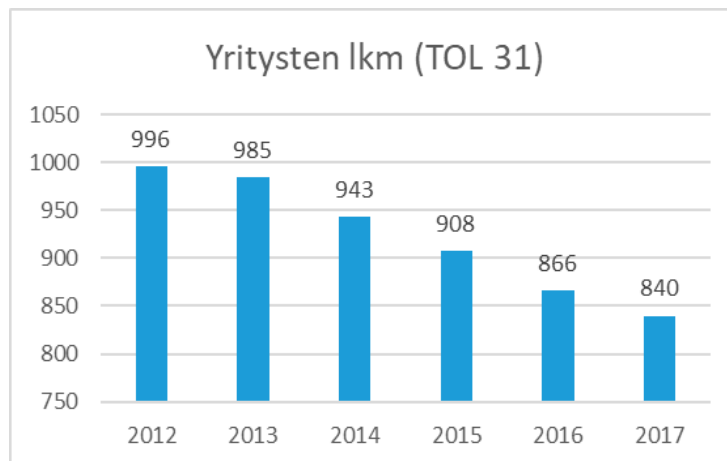
Toimialan yritysten määrä on vähentynyt vuosi vuodelta. Tilastokeskuksen viimeisimmät vahvistetut tiedot aloittaneista ja lopettaneista yrityksistä ovat vuodelta 2016. Vuonna 2016 nettomuutos oli -12 yritystä (taulukko 4). Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastossa yrityskanta on poikkileikkaustieto kaikkien alalla toimivien yritysten lukumäärästä tietynä ajankohtana. Tilinpäätöstilaston yritysten lukumäärä sen sijaan kuvaa yrityksiä, joilta löytyy tilinpäätös kyseiseltä vuodelta. Kuvassa 7 nähdään yritysten lukumäärän kehitys tilinpäätöstilastojen perusteella.

Taulukko 4. Yrityskannan muutos.

31 Huonekalujen valmistus			
Vuosi	Aloittaneet	Lopettaneet	Yrityskanta
2013	37	70	1204
2014	41	80	1178
2015	46	49	1143
2016	58	82	1152

Lähde: Tilastokeskus / ToimialaOnline, aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Kuva 7. Yritysten lukumäärän kehittyminen 2012–2017.

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

2.3 Toimialan suurimmat yritykset

Listat huonekalujen valmistuksen suurimmista yrityksistä eivät ole täysin kattavia, sillä listojen ulkopuolella on yrityksiä, jotka ovat ilmoittaneet toimialaluokakseen jonkin toisen kuin TOL 31 -luokan alla olevan alatoimialaluokan. Lisäksi TOL 3101 -toimialaluokasta on tässä listauksessa poistettu lämmitys- ja kylmäjärjestelmiä valmistava Viessman Refrigeration Systems Oy. Tiedot TOL 31 -toimialan suurimmista yrityksistä perustuvat Asiakas-tieto Oy:n rekisteriin.

TOL 3101, Konttori- ja myymäläkalusteiden valmistus		
Yrityksen nimi	Liikevaihto €	Henkilöstö
Isku-Yhtymä Oy	161 000 000	752
Martela Oyj	95 819 000	260
Framery Oy	39 503 000	129
ITAB Shop Concept Finland Oy	23 573 000	
Kuopion Woodi Oy	7 090 000	52
Oy Checkmark Ltd	6 567 000	33
Kidex Oy	6 047 000	39
Haapaveden Puukaluste Oy	6 014 950	32
Sisuwood Oy	4 291 000	27
Easydoing Oy	4 279 000	32
Ecutiimi Oy	4 246 000	23
ADI Kalusteet Oy	3 496 000	23
Koralli-Tuote Oy	3 172 000	19
Muuratpuu Pohjonen Oy	2 625 000	19
Kaluste-Kolmio Oy	2 275 000	12
Jaakko Hannula Oy	2 234 000	15
INTO Concept Oy	2 020 000	5

TOL 3102, keittiökalusteiden valmistus		
Yrityksen nimi	Liikevaihto €	Henkilöstö
Novart Oy	85 167 000	417
Puustelli Group Oy	72 840 000	282
Topi-Keittiöt Oy	38 017 000	155
Mellano Oy	11 921 000	84
Kensapuu Oy	7 672 997	78
Kiimingin Kaluste Oy	6 943 000	28
Elega Oy	5 325 000	72
Elfa Finland Oy	5 237 000	33
Nixi-Kaluste Oy	4 013 000	32
Porin Puukaluste Oy	2 452 000	14
Esan Levykaluste Oy	2 155 000	14
Pinjasto Oy	1 820 000	12
West Kitchen Oy	1 704 000	9
Vehkikaluste Oy	1 692 000	9
SHK-Huolto Oy	1 687 000	22
Lappeenrannan Keittiökeskus Oy	1 535 000	15

TOL 3109, muiden huonekalujen valmistus		
Yrityksen nimi	Liikevaihto €	Henkilöstö
Hilding Anders Finland Oy	32 831 000	72
Pohjanmaan Kaluste Oy	21 696 000	70
I.S. Mäkinen Oy	18 724 000	25
Kankarin Kaluste Oy	16 155 000	65
Khimaira Oy	7 582 000	29
Temal Oy	7 569 000	52
E J Hiipakka Oy	6 859 000	40
Niemen Tehtaat Oy	5 149 000	53
Inno Interior Oy	4 863 000	16
Raision Puusepät Oy	3 958 000	19
Hollolan Viilu ja Laminaatti Oy	3 470 000	14
P. Rotola-Pukkila Oy	3 260 211	38
Adea Oy	3 094 000	18
Restamaster Oy	3 052 000	16
Korvenranta Oy	2 766 000	20
Hakola Huonekalu Oy	2 558 000	14
Interface Oy	2 455 000	2
Puutyö K. Viljanmaa Oy	2 345 000	2
Joensuun Sänkytehdas Oy	2 231 000	14
Kiteen Huonekalutehdas Oy	2 203 000	22
Lepo Product Oy	2 002 000	15
Tälli Oy	2 000 000	32

2.4 Työvoima ja osaaminen

2.4.1 Arvio työmarkkinatilanteesta

Työllisyys on viime vuosina kehittynyt Suomessa positiiviseen suuntaan. Työllisyysasteen kausi- ja satunnaisvaihteluista tasoitettu trendi oli vuoden 2018 marraskuussa 72 %³. Työllisiä oli 38 000 enemmän kuin edellisvuoden samana ajankohtana. Paikoin on havahduttu vakavaan työvoimapulaan, ja osaavan työvoiman saatavuus on monille valmistavan teollisuuden yrityksille muodostunut kasvun esteeksi.

Puutuoteteollisuus työllistää 22 000 henkilöä ja huonekaluteollisuus noin 8 000 henkilöä⁴. Väliäinen työllistävyys esimerkiksi metsätalouden ja logistiikan osa-alueilla on huomattavasti suurempi.

Ammattibarometri kertoo työ- ja elinkeinotoimistojen näkemyksen keskeisten ammattien kehitysnäkymistä seuraavan puolen vuoden aikana. Ammattibarometri laaditaan kahdesti vuodessa, ja se perustuu työnantajien ja työnhakijoiden haastatteluihin sekä barometrien ja seurantajärjestelmien tietoihin. Syksyn 2018 ammattibarometrin mukaan sekä konepuuseppiä että huonekalupuuseppiä on tällä hetkellä liikaa. Viiden maakunnan alueella tilanteen hakijoiden ja avointen työpaikkojen välillä katsottiin olevan tasapainossa. Barometristä voidaan tulkita, että alalle valmistuneita työttömiä työnhakijoita on enemmän kuin avoimia alan työpaikkoja. Tämä ei kuitenkaan kerro kaikkea alan työllisyydestä. Monet huonekaluja valmistavat yritykset ovat kertoneet osaavan työvoiman löytämisen haasteista. Työttömien työnhakijoiden taidot eivät välttämättä vastaa tämän hetken työelämän tarpeita.

Kun katsotaan kahden vuoden takaista tilannetta, voidaan kuitenkin huomata sekä huonekalu- että konepuuseppien kohtaannon työmarkkinoiden kanssa parantuneen (kuva 8 ja 9).

3 Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-7830. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 19.12.2018].

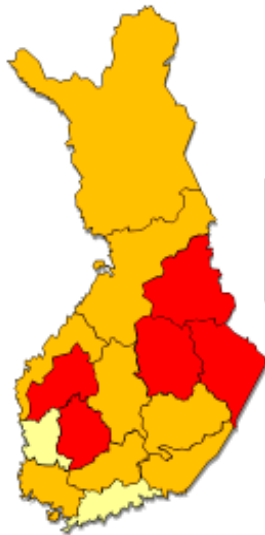
4 Tilastokeskus. Kansantalouden tilinpito, 2017.

Kuva 8. Ammattibarometri konepuusepät, syksy 2016 ja 2018.

Arvio työmarkkinatilanteesta seuraavan puolen vuoden aikana

Konepuusepät

Syyskuu 2016

Syyskuu 2018

- Paljon pulaa hakijoista
- Pulaa hakijoista
- Tasapaino
- Liikaa hakijoita
- Paljon liikaa hakijoita

Lähde: Ammattibarometri

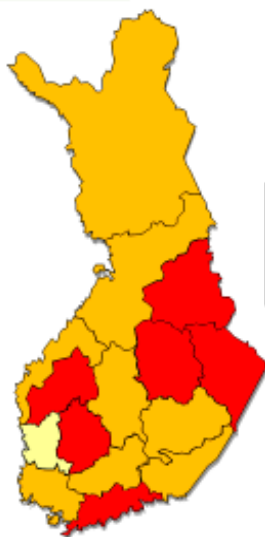
Lähde: Ammattibarometri

Kuva 9. Ammattibarometri huonekalupuusepät, syksy 2016 ja 2018.

Arvio työmarkkinatilanteesta seuraavan puolen vuoden aikana

Huonekalupuusepät ym.

Syyskuu 2016

Syyskuu 2018

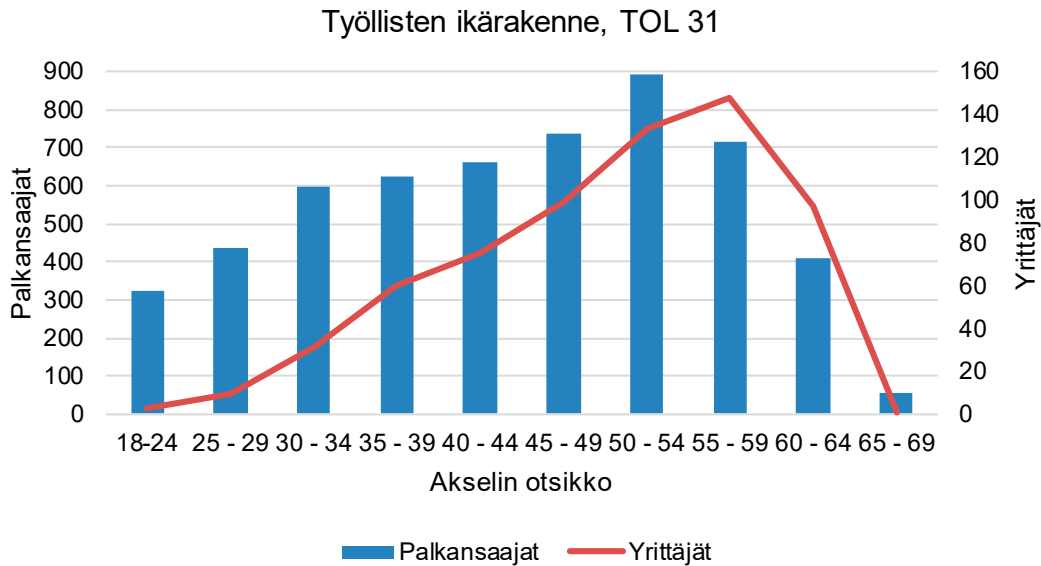
- Paljon pulaa hakijoista
- Pulaa hakijoista
- Tasapaino
- Liikaa hakijoita
- Paljon liikaa hakijoita

Lähde: Ammattibarometri

Lähde: Ammattibarometri.

Puutuotealalla (TOL 16) etenkin yrittäjien keski-ikä on korkea, mutta huonekalujen valmistuksessa (TOL 31) myös palkansaajien keski-ikä on korkea. Suuri osa eli noin 30 % huonekalujen valmistuksessa työskentelevistä yrittäjistä sekä palkansaajista on 50–59-vuotiaita. Kuvassa 10 on kuvattu palkansaajien ja yrittäjien ikärakenne huonekalujen valmistuksessa. Työllisten ikäjakauman perusteella voidaan päätellä, että alalle tarvitaan jo lähitulevaisuudessa lisää nuoria.

Kuva 10. Työllisten ikärakenne huonekalujen valmistuksessa.

Lähde: Tilastokeskus. Työssäkäyntitilasto.

2.4.2 Alan koulutustilanne

Jatkuva oppiminen ja itsensä kehittäminen kuuluvat nykyään alaan kuin alaan. Siksi onkin tärkeää, että osaamista kehitetään jatkuvasti työelämän tarpeita vastaavaksi. Myös puusepänteollisuudessa muutoksia osaamistarpeisiin on tullut erityisesti digitalisaation myötä. Robotiikka, automaatio ja tekoälyn hyödyntäminen ovat huonekalujenkin valmistuksessa tätä päivää, ja niiden merkitys korostuu yhä enemmän tulevaisuudessa. Koulutuksen reagoimista työelämän muuttuviin tarpeisiin hidastaa muun muassa se, että oppilaitoksissa ei ole välttämättä uusinta teknologiaa hyödynnettävänä. Digitalisaatio etenee niin kovaa vauhtia, että työelämään valmistuneiden tiedot ovat monesti jo valmistumisvaiheessa vanhentuneita.⁵ Työssä oppiminen ja täydennyskoulutukset tukevat kehityksen aalloilla mukana pysymistä.

Koko puutuotealalla vetovoimaisuus on selkeä haaste. Alan mahdollisuuksista tulisi tiedottaa nuoret tavoittavasti esimerkiksi sosiaalista mediaa ja alan työpaikkojen lyhyitä esitelyvideoita hyödyntämällä. Oppilaitosten ja yritysten tulisi tehdä yhteistyötä ja kertoa alan

⁵ Opetushallitus. Lyhyen aikavälin osaamistarpeiden kehitysnäkymät -koontiraportti. 14.11.2018

mahdollisuuksista muun muassa yhteiskampanjoiden muodossa. Koulutuslinjoja on lakkautettu paljolti hakijapulan seurauksena, mutta huonekalujen valmistuksessa tilanne ei ole yhtä hälyttävä kuin puutuotealalla keskimäärin. Huonekalujen valmistukseen liittyvä käsillä tekeminen sekä muotoilu- ja suunnitteluosaamisen hallinta tekevät alasta houkuttelevan. Puu materiaalina on sisustuksessa jälleen kasvattanut suosiotaan, mikä osaltaan vaikuttaa puupohjaisten kalusteiden kasvavaan kysyntään.

Työntekijäpuolelle yritykset pystyvät mahdollisuuksiensa mukaan kouluttamaan henkilöstöä itse esimerkiksi TE-toimiston järjestämien rekrykoulutusten avulla. Toinen vaihtoehto on oppisopimuskoulutuksen järjestäminen, mutta sekä rekrykoulutus että oppisopimuskoulutus vaativat yritykseltä paljon resursseja ja sitoutumista. Todennäköistä on, että osaavan työvoiman rekrytoinnin vaikeudet kuitenkin tulevaisuudessa johtavat siihen, että rekrykoulutuksia ja oppisopimuksia hyödynnetään jatkossa yhä enemmän. Huonekalujen valmistukseen oppisopimuskoulutukset voisivat sopia erityisen hyvin, sillä suuri osa alan yrityksistä on pieniä. Rekrykoulutuksella tavoitellaan yritykselle palkattavaksi useimmiten suurempaa henkilömäärää, noin 10–20 henkilöä.

Puualan koulutuksesta valmistuu muun muassa puuseppiä, artesaaneja, puumuotoilijoita, huonekalurestaurioijia ja veneenrakentajia. Puuseppiä tarvitaan monilla aloilla, kuten huonekalu- ja sisustusalailla. Puusepät voivat erikoistua esimerkiksi huonekalu-, teollisuus-, kone- tai rakennuspuusepän tehtäviin, CNC-koneistajiksi, kalusteasentajiksi tai huonekaluentisöijiksi. Alassa yhdistyvät kädentaidot ja tekniikan hallitseminen.⁶ Huonekalupuuseppien työnkuvaan kuuluvat tuotantolaitoksissa tapahtuvat työt ja asiakaskohteissa tapahtuvat kalusteiden asennustyöt. Konepuusepät työskentelevät tuotannon puuntyöstökoneiden parissa ja hyödyntävät työssään muun muassa ohjelmointitaitoja.

6 Studentum.fi. <https://www.studentum.fi/koulutushaku/puuala>

3 Markkinoiden kehittyminen

Huonekalujen kauppaa seuraa vahvasti talouden kehitystä. Kiintokalusteiden kysyntään vaikuttavat myös rakentamisen suhdanteet.

Maailmantalouden nopeimman kasvun vaihe on tältä erää ohi, ja kasvu hidastuu lähi-vuosina. Kuluvan vuoden aika myös euroalueen näkymät ovat heikentyneet. Suomen talouskasvu vuonna 2018 oli 2,5 %, ja vuodelle 2019 talouden ennustetaan kasvavan 1,5 %:n vauhtia. Vuonna 2020 Suomen BKT:n kasvu on ennusteiden mukaan 1,3 % ja hidastuu edelleen vuoteen 2021 mentäessä. Erityisesti rakentamisen kasvun hidastuminen ja palautuminen normaalitasolle vaikuttaa yleisen talouskasvun kehitykseen. Viennin kehittymiseen vaikuttaa maailmantalouden kehityksen lisäksi kaupan esteiden lisääntyminen.⁷

Rakennusteollisuus RT arvioi vuonna 2018 Suomessa rakennettavan 44 000 asuntoa, ja vuonna 2019 asuntotuotannon määräksi arvioidaan 39 000⁸. Nykyisessä aloitusmäärässä on Rakennustutkimus RTS:n arvion mukaan jopa 10 000 kerrostaloasuntoa liikaa⁹. VTT:n Asuntotuotantotarve 2015–2040 -raportin mukaan Manner-Suomessa tulisi rakentaa noin 30 000 asuntoa vuosittain¹⁰. Omakotitaloja valmistui vuonna 2018 noin 7 500 kappaletta. Asuntokorjauksien osalta kuluttajien aikomuksissa korostuvat kylpyhuoneiden saneeraukset, keittiöremontit sekä saunojen ja lattioiden uusiminen¹¹.

Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin perusteella kuluttajien näkemykset omasta taloudestaan ovat edelleen hyvällä tasolla, mutta luottamus Suomen talouteen on laskussa. Arvio työttömyyskehityksestä oli kohtuullinen, ja säästämismahdollisuudet nähtiin melko valoisina. Kestotavaroiden ostamista ajatellen ajankohtaa ei pidetty hyvä tai huonona.¹²

Kotitalouksen käytettävissä olevat tulot kasvavat parantuneen työllisyyden ja positiivisen ansiotulokehityksen vauhdittamina. Kotitalouksien reaalitytulot kasvavat, ja vuonna 2019 kotitalouksien kulutuksen voidaan odottaa kiihtyvän edellisvuoteen nähden. Kotitalouksien säästäminen kasvaa samalla, kun talouskasvu hidastuu.¹³

Haasteita huonekalujen viennille aiheuttavat moninaiset kansalliset sertifioinnit. EU:ssa valmistettaville huonekaluille on olemassa monia turvallisuutta koskevia vaatimuksia, joita valmistajien tulee tuotannossaan noudattaa. Tämä ei kuitenkaan päde tuontihuonekaluihin, vaan esimerkiksi Kiinassa valmistetut huonekalut ovat pystyneet kasvattamaan markkinaosuuttaan valmistajien kiinnittämättä sen enempää huomiota terveys- ja turvallisuusnäkökulmiin.

Huonekaluissa turvallisuuden kannalta kriittiset kohdat liittyvät rakenteen kestävyYTEEN, oikeaan mitoituskeeseen, tasapainoon, materiaalien paloturvallisuuteen sekä valmistuksessa käytettyihin materiaaleihin ja lisäaineisiin. Myös kokoamis- ja käyttöohjeiden selkeys on tärkeä osa huonekalujen turvallisuutta. Vastuu huonekalujen turvallisuudesta on tuotteen

7 Valtiovarainministeriö. Taloudellinen katsaus, talvi 2018.

8 Rakennusteollisuus, Suhdannekatsaus syksy 2018.

9 Rakennustutkimus RTS Oy, Suomi rakentaa - markkinakatsaus, lokakuu 2018.

10 VTT, Asuntotuotantotarve 2015–2040.

11 Rakennustutkimus RTS Oy, Suomi rakentaa - markkinakatsaus, lokakuu 2018.

12 Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuluttajabarometri [verkkojulkaisu]. ISSN=1796-864X. joulukuu 2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 27.12.2018].

13 Valtiovarainministeriö. Taloudellinen katsaus, talvi 2018.

valmistajalla, valmistuttajalla, maahantuojalla, jakelijalla ja myyjällä. Huonekalut ovat yleisiä kulutustavaroita, joten niitä ei CE-merkitä. Joillekin huonekaluille, kuten lastenhuonekaluille, on olemassa hyväksytyjä eurooppalaisia standardeja.¹⁴

Erytyisesti pehmustettujen huonekalujen palosuojauksesta puhutaan paljon, ja palosuoja-aineiden käyttöön on kiinnitetty huomiota. Kuluttajat ovat yhä tietoisempia huonekalujen materiaalien vaikutuksesta huonekalujen turvallisuuteen, terveellisyyteen ja kestävyys-teen, mutta edelleen hinta on monille ostopäätöstä tehtäessä ratkaiseva tekijä.

3.1 Kotimaan markkinat

Keittiökalusteet

Keittiökalusteiden valmistus (TOL 3102) on hyvin kotimarkkinavetoista. Perinteisesti keittiökalusteiden kysyntä on ollut riippuvaista rakentamisen kehittymisestä, mutta suuri osa kysynnästä on kuitenkin myös saneerauskohteissa. Pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa uudisrakentamisen tahti on ollut parina viime vuotena erittäin kova, mikä on näkynyt positiivisesti myös keittiökalusteiden kysynnässä. Osaavista keittiökalusteiden asentajista on jopa pulaa.

Keittiökalusteiden tarjonnassa on ylikapasiteettia, mikä johtuu osaltaan myös kasvavasta maahantuonnista. Alalla tapahtuu parasta aikaa suurta myllerrystä: suuri keittiökalusteiden valmistaja hakeutui konkurssiin joulukuussa 2018, mikä vaikuttaa keittiökalusteiden valmistuksen kapasiteettiin. Kilpailua on enemmän yrityksillä, jotka tuottavat keittiöratkaisuja ja valmistavat keittiökalusteita suoraan kuluttajille kuin rakennusliikkeille keittiökalusteita ja palveluita tarjoavilla yrityksillä. Avaimet käteen -periaatteella voidaan tarjota laajempi palvelukokonaisuus ja hallinnoida toimitusketju kokonaisvaltaisesti tuotannosta loppuasennukseen.

Keittiökalusteet valmistetaan lähinnä vain kotimarkkinalle. Huomattavaa on kuitenkin, että Suomessa on monia ulkomaalaisessa omistuksessa olevia keittiökalusteiden valmistajia tai ulkomaisten yritysten tytäryhtiöitä, kuten Novart ja Kwick. Ulkomaisomisteisten yhtiöiden Ikean, Gigantin, Noblessa-keittiöiden ja Nobian omistaman Novartin osuus Suomen keittiömarkkinasta on suuri ja kasvaa koko ajan. Keittiökalusteiden tuonti on kasvussa, ja tätä kehitystä vauhdittaa ennen kaikkea Ikea. Suomalaisessa omistuksessa oleva Puustelli Group on kuluttajamyynnin markkinajohtaja Suomessa.

Keittiökalusteiden viennin haasteina ovat ennen kaikkea kuluttajien erilaiset mieltymykset ja maiden erilaiset standardit keittiökalusteille. Lisäksi keittiökalusteiden asennuspalveluiden tarjoaminen vaatisi suhteita paikallisiin toimijoihin ja uudiskohteiden osalta myös kohdemaan rakennusliikkeisiin. Keittiökalusteita ei yleensä myydä pelkkänä tuotteena, vaan myynnissä korostuu myös suunnittelun tärkeys. Toisaalta viennin kasvattamiseen on mahdollisuuksia esimerkiksi luomalla yhteistyöverkosto paikallisten toimijoiden, kuten maahantuojien kanssa. Globaali keittiökalustemarkkina on noin 46 miljardia euroa, ja suurin keittiökalusteiden tuoja on Yhdysvallat.¹⁵ Viidessä vuodessa Yhdysvaltojen keittiökalusteiden tuonti on yli 2,5-kertaistunut.

14 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

15 CSIL Milano.

Kalusteiden valmistuksen hiilijalanjäljen pienentäminen on noussut paljon keskusteluksi teemaksi. Esimerkiksi keittiökalusteiden valmistaja Puustelli Group on ottanut ekologisuuden vahvaksi osaksi strategiaansa. Yritys on äskettäin asentanut 150 aurinkopaneelia tehtaalleen aurinkosähköjärjestelmän hyödyntämiseksi¹⁶. Sama yritys on myös panostanut pakkausmateriaalien ekologisuuteen: aiemmin rungot pakattiin muoviin, mutta nyt ne pakataan pahviin¹⁷. Tuotteen suojaaminen pahvilla on järkevää, koska pakkausmateriaali on tehty uusiutuvasta raaka-aineesta, ja pois vietävää jätettä on vähemmän ja se on kierrätettävää.

Julkikalusteiden valmistus

Konttori- ja myymäläkalusteiden globaali markkina on noin 50 miljardia dollaria. Tämä vastaa noin 12 % osuutta koko huonekalumarkkinasta globaalisti. Suurimmat 10 markkina-aluetta vastaavat noin 80 % kokonaismarkkinasta (Yhdysvallat, Kiina, Japani, Saksa, Intia, Kanada, Brasilia, Ranska, Iso-Britannia ja Australia).¹⁸

Suomessa konttori- ja myymäläkalusteiden markkina (TOL 3102) on huonekalujen valmistuksen liikevaihdolla mitattuna samaa suuruusluokkaa keittiökalusteiden ja muiden kalusteiden valmistuksen kanssa. Toimialaluokasta puhutaan yleensä julkikalustamisen luokkana, jolloin se pitää sisällään kaikenlaisten julkisten tilojen, kuten koulujen ja hoitokotien, kalustamisen. Markkinoiden suurimpia toimijoita ovat Martela Oyj ja Isku Interior Oy. Tuoteryhmän myynti on vahvasti riippuvainen liike- ja toimistotilojen rakentamisesta. Taloudella on viime vuosina mennyt hyvin, mikä on tarkoittanut liike- ja toimistotilojen rakentamisen kasvun vauhdittamana myös kasvua toimistokalusteiden kysynnässä.

Myös laivakalusteet luetaan julkikalusteiden valmistuksen toimialaan. Laivojen kalustajilla menee tällä hetkellä hyvin ja kysyntää riittää. Alihankintaa ja hankintaverkostoja hyödynnetään meripuolella paljon. Projektiluonteisessa kalustamisessa pärjää kokonaisuuden hallinnalla, hyvällä aikataulutuksella ja erittäin täsmällisillä toimituksilla. Suomalaisten etuna Baltian kilpailijoihin nähden on toimitusvarmuus, lyhyemmät logistiikkaketjut ja kokonaisuuden hallinta.

Muiden huonekalujen valmistus

Muiden huonekalujen valmistuksen alatoimialaryhmään kuuluu monenlaista huonekalujen valmistusta. Kuluttajapuolelle suunnatut huonekalut kuuluvat tähän ryhmään. Kuluttajatuotteissa kilpailu on erittäin kovaa: tuonti on kasvanut vuosi vuodelta, ja kotimaisia toimijoita on joutunut lopettamaan toimintansa. Verkkokauppa on saanut jalansijaa, ja kilpailulle on avautunut uusia ulottuvuuksia. Huonekalujen vähittäiskauppa (TOL 47591) oli vuonna 2017 noin miljardi euroa. Ikean osuus tästä oli noin kolmasosa. Kuluttajatuotteiden myynti on hyvin keskittynyttä ketjuille, joiden osuus kokonaismarkkinoista on hallitseva. Huonekalujen vähittäiskauppaa harjoittavia toimipaikkoja oli Tilastokeskuksen mukaan 658¹⁹, ja ala työllisti 3 675 henkilöä. Huonekalujen verkkokaupan yleistymisen johtaa siihen, että perinteisten myymälöiden merkitys tulevaisuudessa muuttuu.

16 Satakunnan kansa, 6.1.2018. Puustelli Group rakennuttaa 150 paneelin aurinkosähköjärjestelmän katolleen.

17 www.puustelli.fi/ajankohtaista

18 CSIL Milano

19 Tilastokeskus. Kunnittainen toimipaikkatilasto 2016.

3.2 Kansainväliset markkinat

Huonekalujen globaali kauppa lisääntyy jatkuvasti, ja arvioiden mukaan se kasvaa noin 5 % vuodessa. Huonekalujen globaali markkina on arviolta noin 373 miljardia euroa. Euroopan osuus globaalista huonekalujen kaupasta on vajaa kolmannes.²⁰

EU-alueen huonekalujen valmistuksen arvo on noin 100 miljardia euroa. Vuonna 2016 huonekaluala työllisti EU:ssa 900 000 henkilöä ja yritysten lukumäärä oli 120 000. Suurimmat valmistajamaat EU:ssa olivat Saksa, Italia ja Iso-Britannia. Taulukossa 5 näkyy huonekalujen valmistuksen tunnuslukuja eri EU-maissa. Taulukon luvut ovat vuodelta 2016 (huom! Irlanti 2014). Globaalisti Kiina on huonekalujen suurin viejämaa ja Yhdysvallat suurin tuojamaa (kuva 11 & 12).

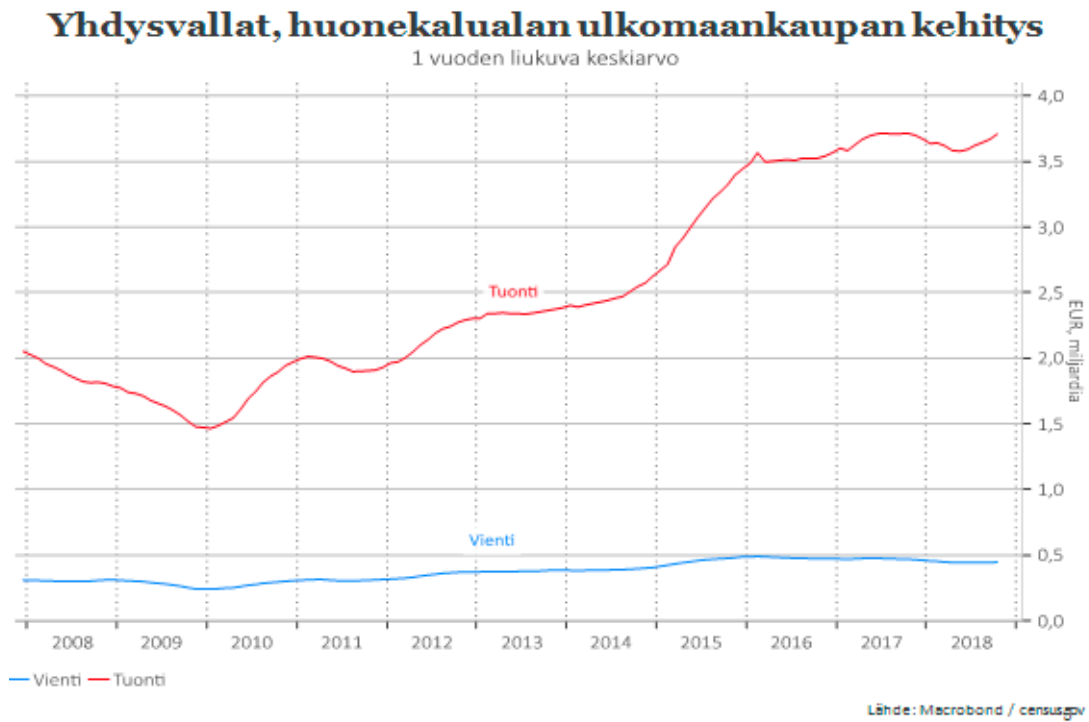
Taulukko 5. Huonekalujen valmistuksen tunnuslukuja EU-maissa.

Maa	Työntekijöiden lkm	Yritysten lkm	Liikevaihto €	Arvonlisäys €	Työn tuottavuus- (mediaani)
EU	900 000	120 000	100 000 000 000 €	33 000 000 000 €	33 000 €
Saksa	137 923	10 275	23 321 000 000 €	7 476 200 000 €	50 900 €
Italia	108 974	18 615	21 647 300 000 €	6 036 100 000 €	44 900 €
Iso-Britannia	86 033	6 222	10 236 100 000 €	4 025 300 000 €	45 400 €
Puola	163 772	17 137	10 122 800 000 €	2 811 900 000 €	15 400 €
Ranska	39 508	8 513	7 089 800 000 €	2 054 300 000 €	45 100 €
Espanja	48 628	11 802	5 104 400 000 €	1 641 800 000 €	28 600 €
Alankomaat	17 020	8 624	3 683 900 000 €	1 200 600 000 €	49 900 €
Itävalta	24 062	3 171	3 218 600 000 €	1 372 700 000 €	50 900 €
Ruotsi	13 710	2 396	2 863 100 000 €	919 900 000 €	60 200 €
Belgia	10 220	2 001	2 226 700 000 €	644 100 000 €	52 600 €
Romania	65 068	4 414	2 153 000 000 €	568 200 000 €	8 600 €
Tanska	9 141	537	2 098 600 000 €	751 700 000 €	80 600 €
Portugali	28 619	3 527	1 683 500 000 €	544 900 000 €	17 500 €
Tšekki	20 884	6 208	1 543 300 000 €	454 300 000 €	17 500 €
Liettua	27 747	2 057	1 485 500 000 €	415 000 000 €	14 500 €
Suomi	6 338	866	1 090 100 000 €	328 600 000 €	47 300 €
Slovakia	12 793	1 131	908 600 000 €	241 900 000 €	17 400 €
Unkari	16 945	2 735	776 000 000 €	216 500 000 €	11 800 €
Irlanti	3 712	1 110	625 900 000 €	255 200 000 €	58 500 €
Bulgaria	20 996	2 225	552 200 000 €	166 900 000 €	7 400 €
Viro	7 852	719	550 800 000 €	158 300 000 €	19 700 €
Kreikka	7 405	4 040	521 900 000 €	138 500 000 €	12 400 €
Kroatia	10 378	948	490 100 000 €	151 200 000 €	14 000 €
Slovenia	5 188	1 345	415 900 000 €	138 300 000 €	23 300 €
Latvia	6 713	793	245 400 000 €	77 700 000 €	11 100 €
Kypros	721	319	50 000 000 €	19 000 000 €	21 300 €
Malta	833	523	45 600 000 €	16 800 000 €	13 100 €
Luxemburg	163	26	18 500 000 €	7 900 000 €	47 600 €

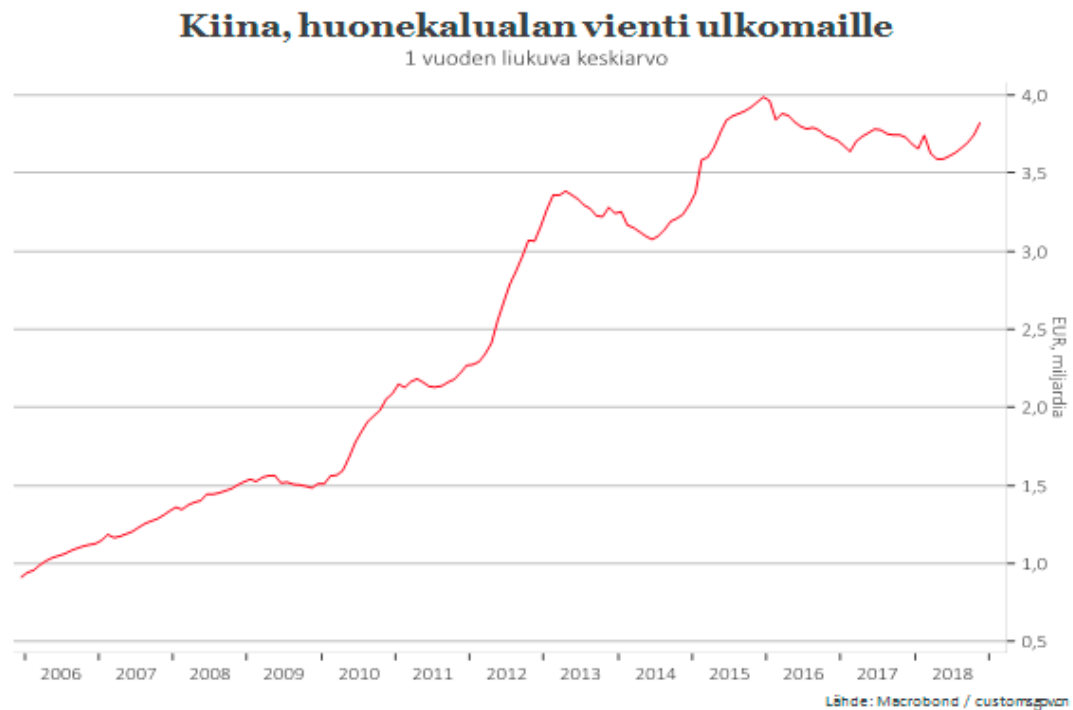
Lähde: Macrobond, Eurostat.

20 Nordic Growth. MarketLine: Furniture & Floor Coverings in Europe.

Kuva 11. Yhdysvaltojen huonekalujen ulkomaankaupan kehitys.

Kuva 12. Huonekalujen vienti Kiinasta.

3.3 Huonekalujen valmistus Pohjoismaissa

Suomen huonekalujen valmistuksen toimintaympäristöä voidaan helpoiten verrata eniten samankaltaisiin tuottajamaihin eli muihin Pohjoismaihin. Kaikissa pohjoismaissa alan liikevaihto on laskenut huippuvuosista, kuten voidaan havaita kuvasta 13. Ruotsi on liikevaihdolla, yritysten ja henkilöstön määrällä mitattuna suurin pohjoismainen huonekalujen valmistaja. Tanskassa on koko yritysten määrään nähden suhteessa muihin Pohjoismaihin eniten kokoluokan 49–249 ja 250+ yrityksiä. Tanskassa oli aikanaan erittäin suuri huonekaluklusteri, joka on 2000-luvun edetessä pienentynyt ja keskittynyt. Huonekalujen valmistus siirtyi samalla suurelta osin Itä-Eurooppaan ja Baltian maihin. Huonekalujen valmistuksen osuus BKT:stä on suurin Tanskassa, lähes 0.8 %: a (kuva 14). Myös työn tuottavuus on Tanskassa suurin (kuva 15). Maailmankuulu tanskalainen design korkeampine yksikköhintoineen selittää osan tästä kehityksestä.

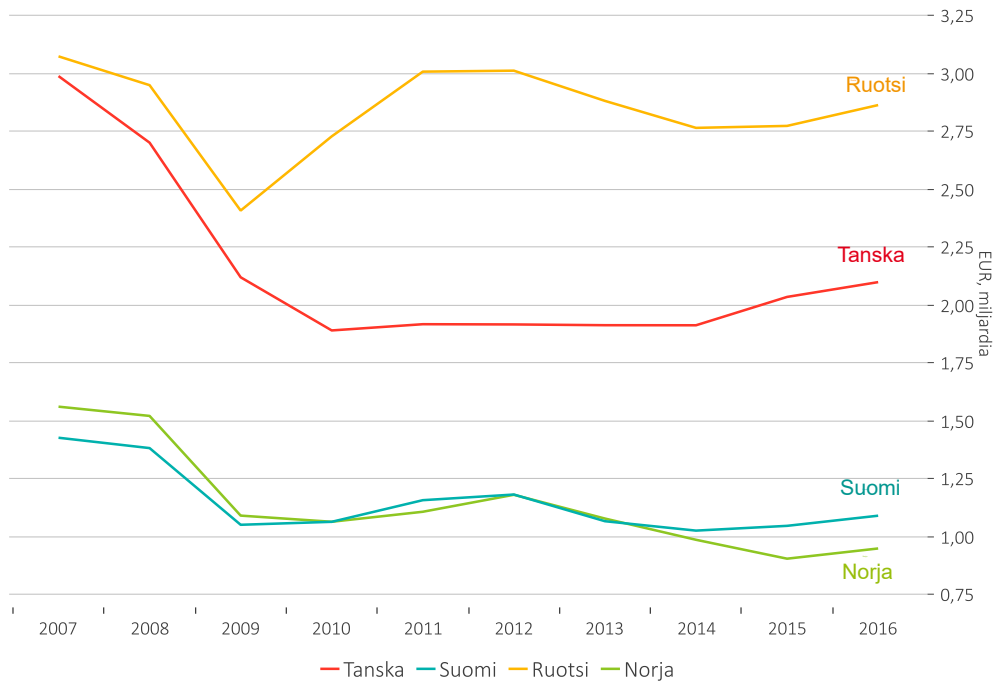
Huonekalujen valmistuksen keskimääräiset henkilöstökustannukset ovat Suomessa selkeästi muita Pohjoismaita alhaisemmat (kuva 16).

Taulukko 6. Yritysten määrä kokoluokan mukaan

	Tanska	Suomi	Norja	Ruotsi
0 - 10	384	717	777	2 155
10 - 19	60	86	47	109
20 - 49	53	41	27	80
49 - 249	35	18	14	46
250+	5	4	2	6
Yht.	537	866	867	2 396

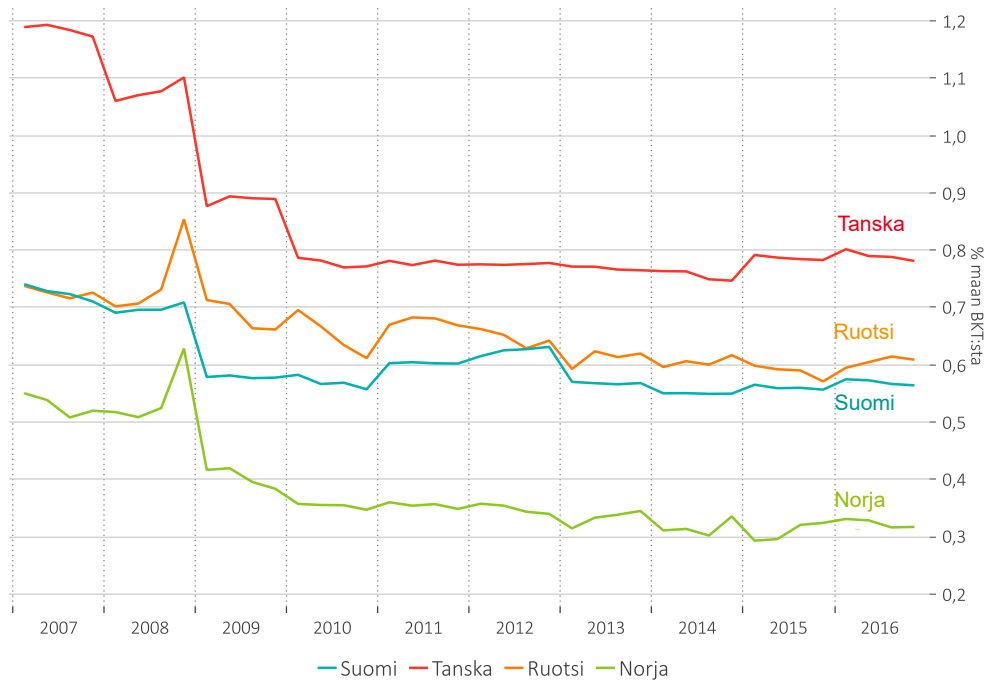
Lähde: Macrobond / Eurostat

Kuva 13. Huonekalualan liikevaihdon kehitys Pohjoismaissa.

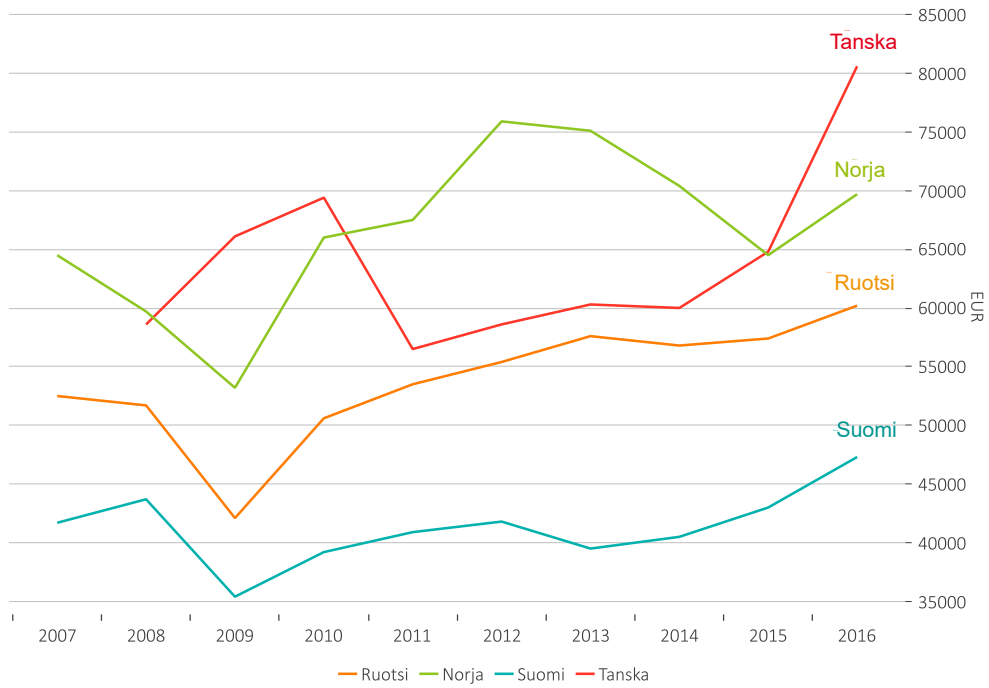
Lähde: Macrobond, Eurostat

Kuva 14. Huonekalualan osuus BKT:stä.

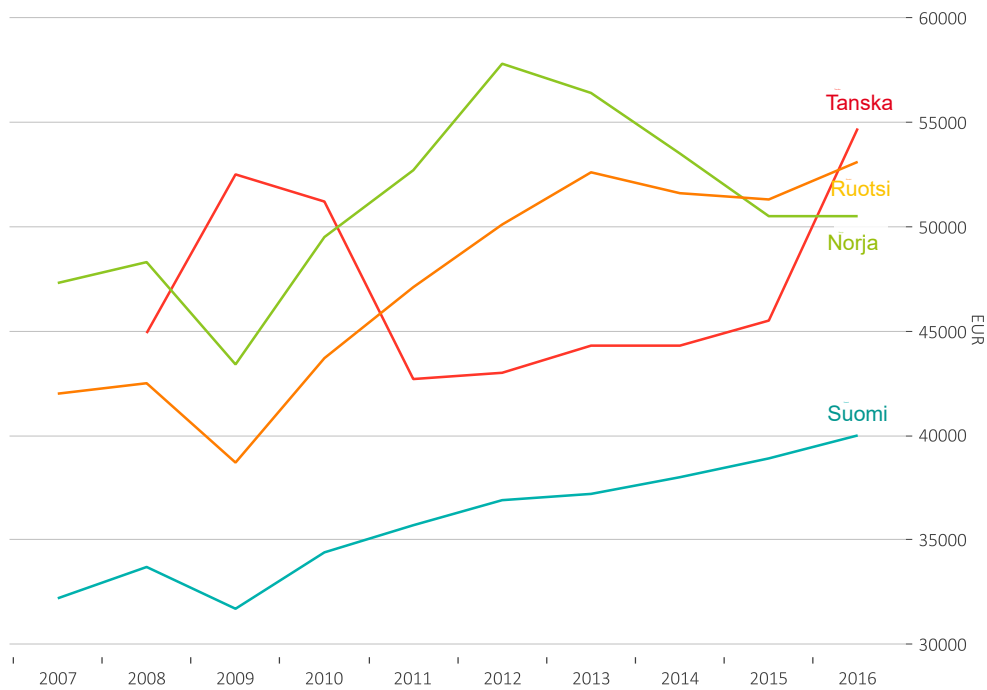
Lähde: Macrobond, Eurostat

Kuva 15. Huonekalualan työn tuottavuuden kehitys Pohjoismaissa.

Lähde: Macrobond, Eurostat

Kuva 16. Huonekalualan keskimääräiset henkilöstökustannukset Pohjoismaissa.

Lähde: Macrobond, Eurostat

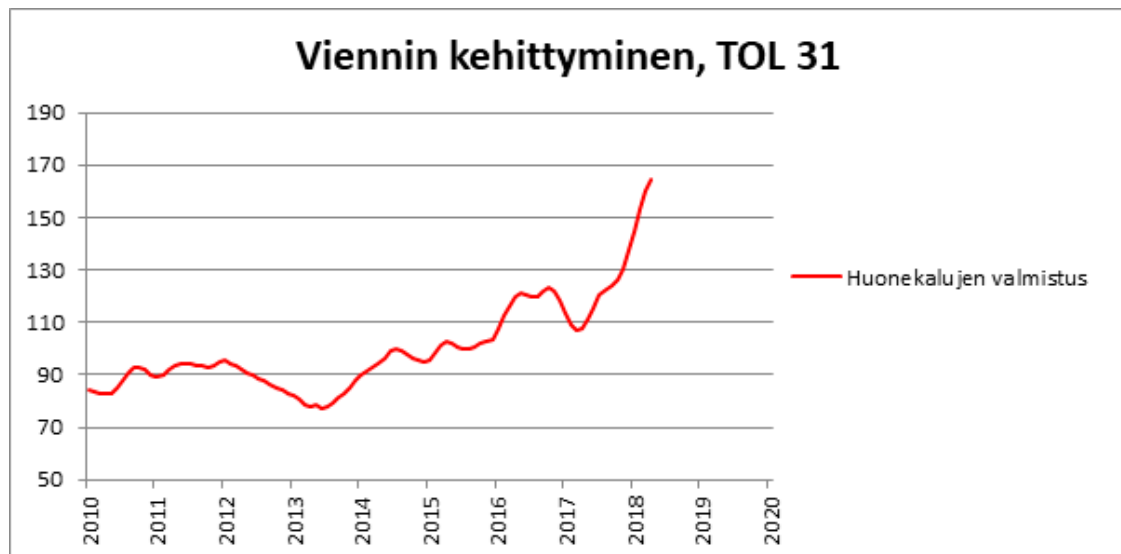
3.4 Suomen vienti

Tässä raportissa tarkastellaan sekä viennin että tuonnin lukuja Tullin CN-nimikkeistöä käyttäen. CN-nimikkeitä käytetään vienti-ilmoituksissa ja EU:n sisäkaupan tilastoilmoituksissa.

Vuonna 2017 huonekalujen vienti Suomesta oli 188 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuoteen nähden oli lähes 19 %. Kuvasta 17 näkyy viennin liikevaihdon indeksin kehittyminen 2010-luvulla. Eniten Suomesta vietiin huonekaluja Ruotsiin, Venäjälle, Yhdysvaltoihin, Norjaan ja Saksaan (kuva 18). Yhdysvaltojen markkinaosuus lähes kaksinkertaistui ja Venäjän markkina kasvoi kolmanneksella vuonna 2017 edellisvuoteen nähden. Yhdysvaltoihin suuntautuvan viennin kasvun takana on toimistokalusteita valmistava Framery Oy. Eniten Suomesta viedään toimistokalusteita, kotikalusteita ja muihin kalusteisiin luokiteltavia huonekaluja (kuva 19). Keittiökaluksien osuus viennistä on hyvin vähäinen.

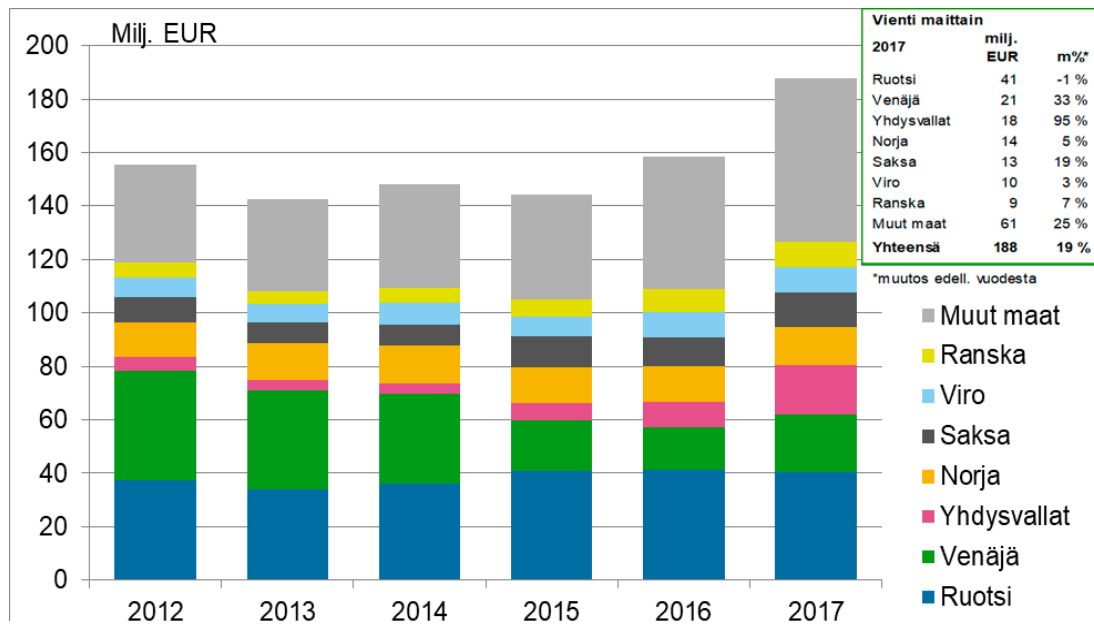
Pidemmällä aikavälillä tarkasteltaessa huonekalujen vienti Suomesta on kuitenkin vähentynyt radikaalisti. Vielä vuosituhaten vaihteessa vienti ja tuonti olivat lähes samansuuruiset, noin 300 miljoonaa euroa. Viennin vähentymiseen on monia syitä, joista suurimpina voidaan pitää finanssikriisiä ja siitä seurannutta taantumaa sekä huonekaluja valmistavien yritysten toiminnan loppumista. Suomessa Ikealle alihankintana huonekaluja valmistavien yritysten viennin osuus oli suurin, mutta nyt tämä osuus on hävinnyt vientitilastoista. Volyyymiin pohjautuvien tuotteiden valmistus on käytännössä katsoen kadonnut Suomesta. Kilpailussa selvinneet valmistajat ovat parhaansa mukaan erikoistuneet ja hiooneet toimintaketjuaan sekä tuotantoprosessejaan vastatakseen markkinoiden kysyntään. Monesti ei ole järkevää valmistaa kaikkea itse, ja siksi alihankkijoiden hyödyntäminen voi usein olla hyvä ratkaisu. Alihankintaverkoston hyödyntäminen onkin ollut – ja on tulevaisuudessa yhä enemmän – kasvussa.

Kuva 17. Viennin liikevaihdon indeksin kehittyminen 2010–4/2018. 2015 = 100.

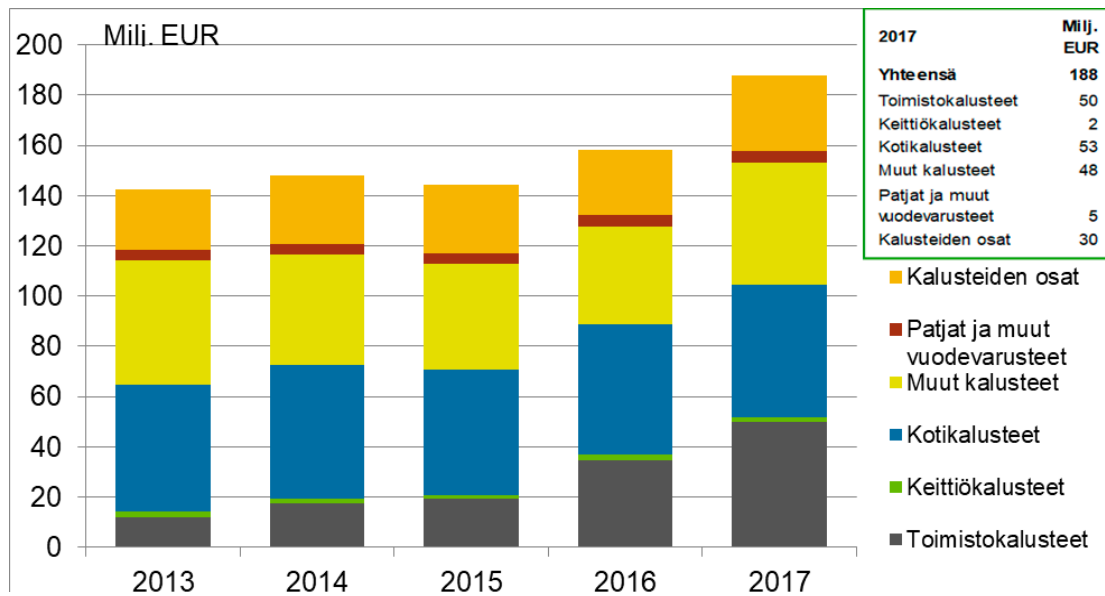
Lähde: Toimiala Online / Tilastokeskus ja Tulli

Kuva 18. Huonekalujen vienti Suomesta maittain 2012–2017.

Lähde: Metsäteollisuus ry, Tulli

Kuva 19. Huonekaluviennin tuotekohtainen kehitys

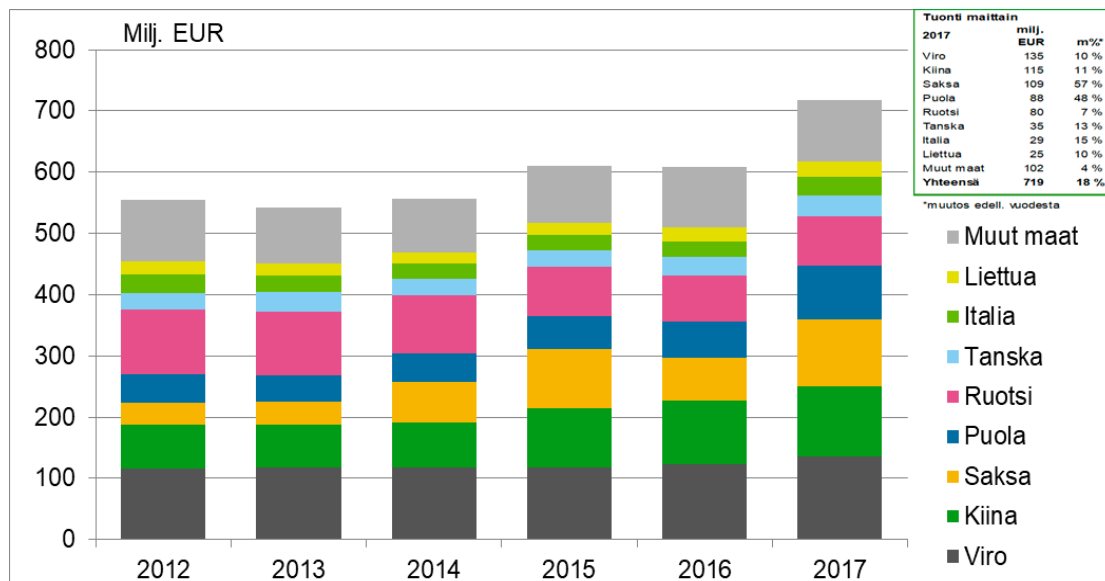
Lähde: Metsäteollisuus ry, Tulli

3.5 Tuonti Suomeen

Kalusteita tuodaan Suomeen huomattavasti enemmän kuin Suomesta viedään: tuonti on vientiin nähden lähes nelinkertainen. Vuonna 2017 tuonti kasvoi jopa 18 % edellisvuoteen nähden. Eniten Suomeen tuodaan huonekaluja Virossa, Kiinasta, Saksasta, Puolasta ja Ruotsista (kuva 20). Vuonna 2017 suurin tuonnin kasvu tuli Saksasta ja Puolasta. Puolassa valmistetaan paljon huonekaluja Ikealle, ja myös Ruotsista tulee paljon Ikean huonekaluja Suomeen. Kasvua oli lähes kaikissa tuoteryhmissä (kuva 21). Kotikalusteet ovat suurin tuotujen huonekalujen ryhmä.

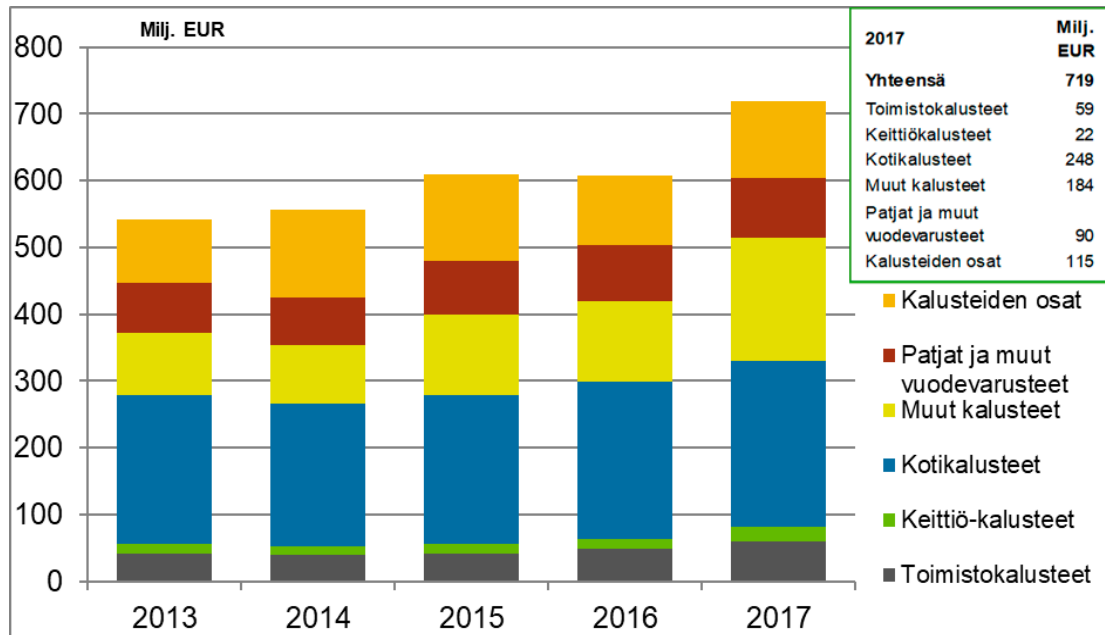
Kiinnostava huomio on, että Viroon viedyn sahatavaran vienti Suomesta on ollut kasvussa vuosia samalla kun Viron puutuoteklusteri on kasvanut. Virossa valmistettuihin huonekaluihin ja huonekalukomponentteihin käytetään paljon suomalaista sahatavaraa, joka sitten tuodaan valmiina huonekaluina Suomeen. Kiina on suomalaiselle sahatavaralle suurin kuusisahatavaran vientimarkkina. Laadukasta ja visuaalisesti kaunista suomalaista kuusta käytetään Kiinassa erityisesti lasten huonekalujen valmistuksessa. Suomalainen vaneri ja viilutuotteet ovat myös erittäin suosittuja laadukkaiden huonekalujen valmistuksessa, ja niitä viedään ympäri maailmaa.

Kuva 20. Huonekalujen tuonti maittain.

Lähde: Metsäteollisuus ry, Tulli

Kuva 21. Huonekalujen tuonnin tuotekohtainen kehitys vuosina 2012–2017.

Lähde: Metsäteollisuus ry, Tulli.

4 Alan yritysten taloudellinen tilanne

Yrityksiä voidaan tarkastella monien eri taloudellisten lukujen kautta, mutta tärkeimmiksi toimintaedellytyksiä kuvaaviksi luvuiksi mielletään kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius. Yrityksen kannattavuutta voidaan kuvata monin eri tunnusluvuin, mutta tässä katsauksessa tarkastellaan kannattavuutta käyttökateprosentin, liiketulosprosentin ja kokonaispääoman tuotto-prosentin avulla. Käyttökateprosentti kertoo yrityksen liiketoiminnan tuloksen ennen poistoja ja veroja. Käyttökateprosentti on hyvin toimialakohtainen, ja siihen vaikuttaa suuresti myös toimialan rakenne. Teollisuuden käyttökateprosentti on useimmiten 5–20 %. Kuvassa 22 on kuvattuna TOL 31 -alatoimialojen käyttökateprosentti ja sen kehittyminen aikavälillä 2012–2017. Huonekalujen valmistuksen käyttökateprosentin mediaaniluku on 5 %. Vertailun vuoksi koko teollisuuden mediaani on 7 %. Yläkvartiilissa olevat yritykset ylsivät 13 % käyttökateprosenttiin, ja alakvartiilin yritysten käyttökateprosentti oli -5 % (kuva 23).

Liiketulosprosentti kertoo, kuinka paljon liiketoiminnan tuotoista on jäänyt jäljelle ennen rahoituseriä ja veroja. Tämä tunnusluku huomioi myös poistot. Jos liiketulos on yli 10 %, katsotaan sen olevan hyvällä tasolla. Tunnusluku soveltuu toimialan sisäisen vertailun lisäksi myös eri toimialojen väliseen vertailuun. Kuva 24 kertoo huonekaluteollisuuden liiketulosprosentin kehittymisestä vuosina 2012–2017. Vuoden 2017 huonekalujen valmistuksen mediaani liiketulosprosentti oli 1 %. Teollisuuden mediaani liiketulosprosentti vuonna 2017 oli 4 %. Kuvassa 25 näkyvät myös ala- ja yläkvartiilit: huonekalujen valmistavien yritysten liiketulosprosentti oli yläkvartiilissa 10 % ja alakvartiilissa -8 %.

Kokonaispääoman tuotto-prosentti mittaa yrityksen kykyä tuottaa tulosta kaikelle sen toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Yli 10 % kokonaispääoman tuotto-prosenttia voidaan pitää hyvänä tasona. Huonekalujen valmistuksessa mediaani kokonaispääoman tuotto-prosentti on 2 %, joka on selvästi alle teollisuuden mediaanin (5 %). Ala- ja yläkvartiilien välillä on suuri ero, kuten kuvasta 27 käy ilmi. Huonekalujen valmistuksen alatoimialoja tarkasteltaessa huomataan kokonaispääoman tuotto-prosentin olleen monena vuonna nolla. Vuonna 2017 korkein kokonaispääoman tuotto-prosentti oli konttori- ja myymäläkalusteiden valmistuksessa (6 %), TOL 3101.

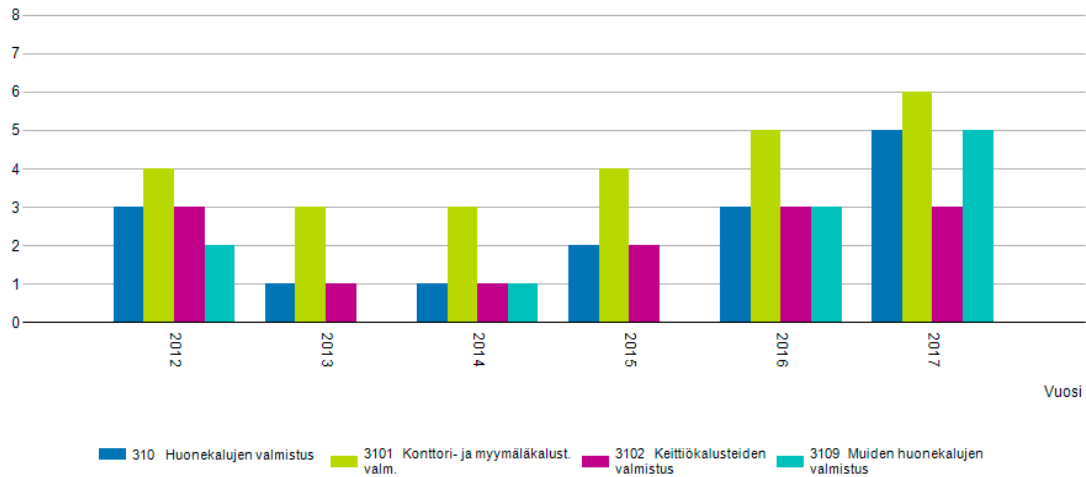
Omavaraisuusaste kertoo yrityksen vakavaraisuudesta ja tappionsietokyvystä sekä valmiudesta selviytyä sitoumuksistaan pitkälläkin aikavälillä. Tunnusluku kertoo, kuinka suuri osuus yhtiön varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Omavaraisuusasteen katsotaan olevan hyvä, jos se on yli 40 %. Heikkona omavaraisuusasteena pidetään alle 20 %:n tasoa. Viimeisenä kolmena vuotena huonekalujen valmistuksen mediaani omavaraisuusaste on ollut nousussa (kuva 28). Vuonna 2017 mediaani oli keittiökalusteiden valmistuksessa (TOL 3102) 40 %. Konttori- ja myymäläkalusteiden (TOL 3101) sekä muiden huonekalujen valmistuksessa (TOL 3109) päästiin vielä korkeampaan mediaanilukuun: 48 %.

Huonekaluteollisuuden kannattavuuden voidaan katsoa edelleen olevan muuta teollisuutta heikommalla tasolla. Parhaiten ja heikoiten menestyvien yritysten välillä on kuitenkin suuria eroja myös kannattavuudessa, joten siksi on tärkeää muistaa tässä raportissa esillä olevien kannattavuuslukujen perustuvan alan mediaanilukuihin. Alatoimialoja tarkasteltaessa

eroja löytyy muun muassa ulkopuolisten palveluiden käytön määrässä ja tuotteen raaka-aineen osuudessa kokonaiskustannuksista. Esimerkiksi eniten ulkopuolisia palveluita ovat ostaneet yli 10 henkilöä työllistävät keittiökalusteiden valmistajat. Alan suhteellista kulurakennetta voidaan tarkastella taulukosta 7.

Kuva 22. Käyttökateprosentin kehittyminen 2012–2017.

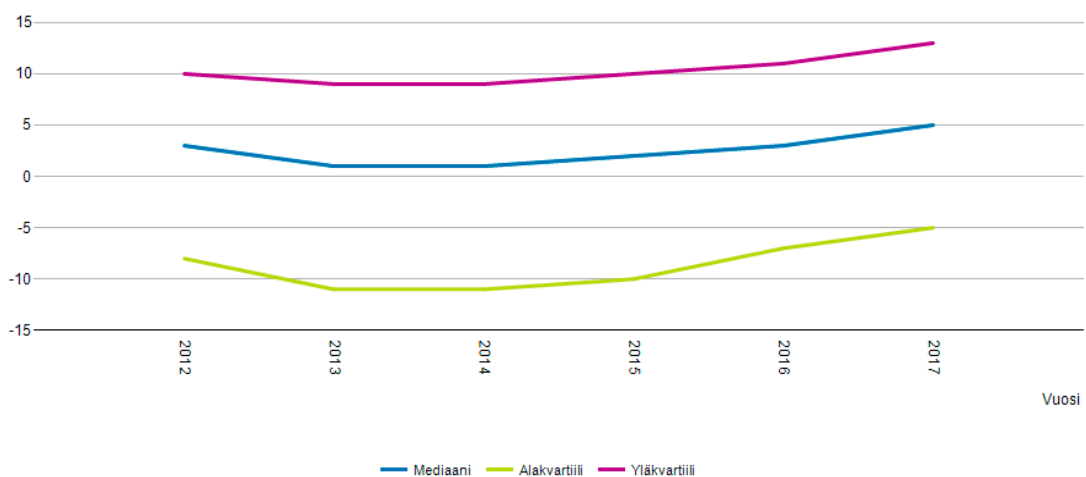
Käyttökate %, mediaaniluku

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

Kuva 23. Käyttökate %, TOL 31

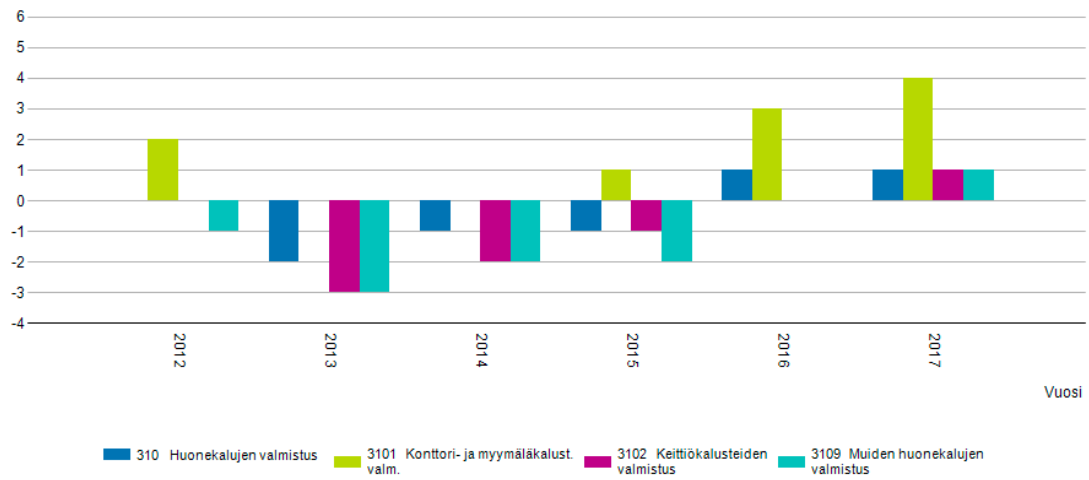
Käyttökate % mediaani, ylä- ja alakvartiili huonekalujen valmistuksessa (TOL 31)

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

Kuva 24. Liiketulosprosentin kehittyminen 2012–2017, TOL 31.

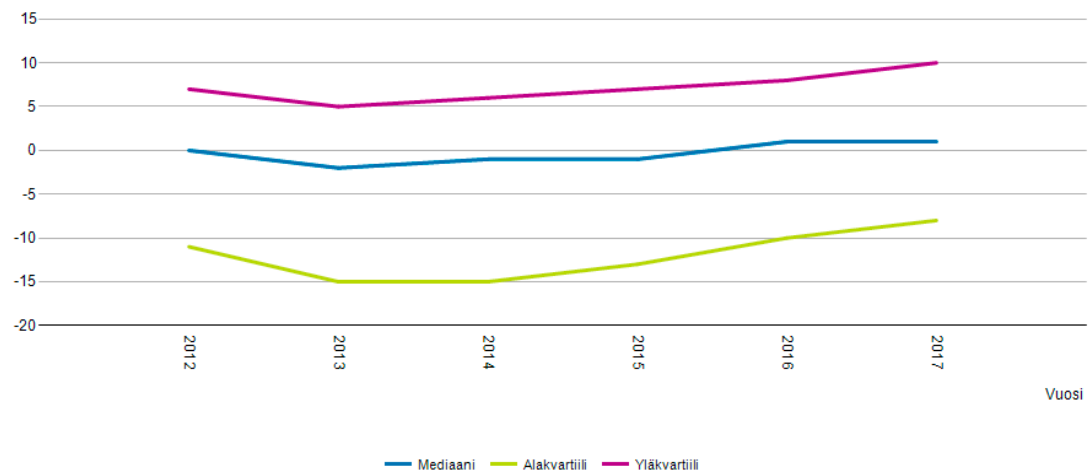
Liiketulos %, mediaani

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

Kuva 25. Liiketulosprosentti 2012–2017, TOL 31.

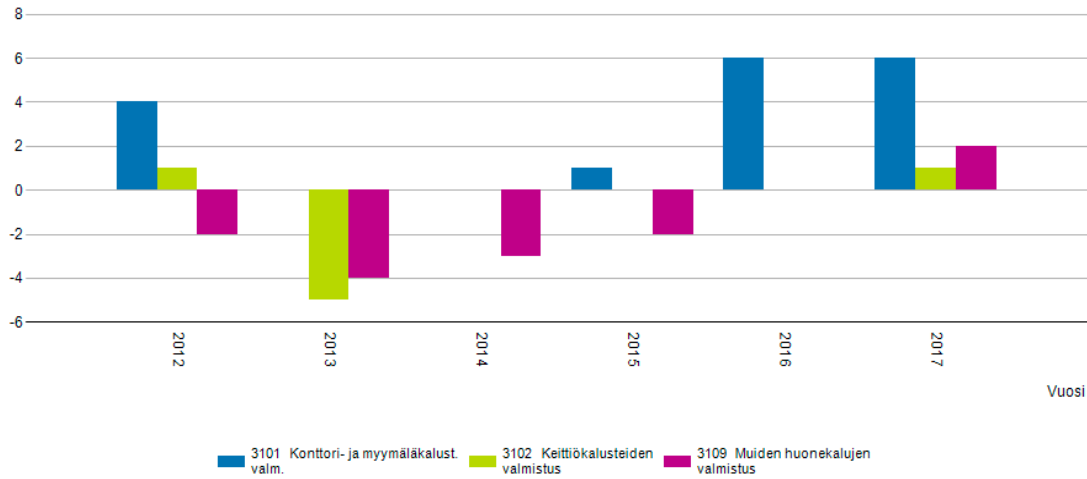
Huonekalujen valmistuksen (TOL 31) liiketulos %, ala- ja yläkvartiili sekä mediaani

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

Kuva 26. Kokonaispääoman tuottoprosentin mediaanin kehittyminen alatoimi-aloilla.

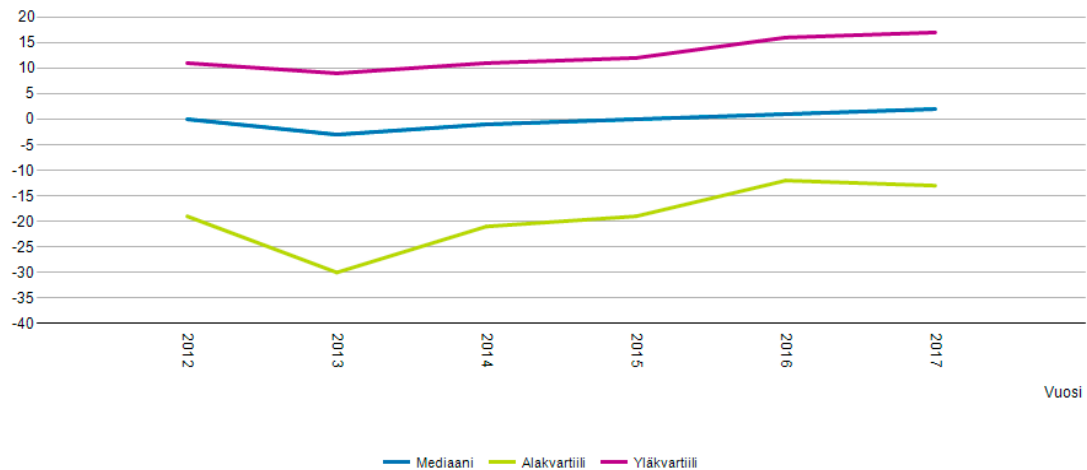
Kokonaispääoman tuottoprosentin kehittyminen TOL 3101, TOL 3102 ja TOL 3109

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

Kuva 27. Kokonaispääoman tuottoprosentti, TOL 31.

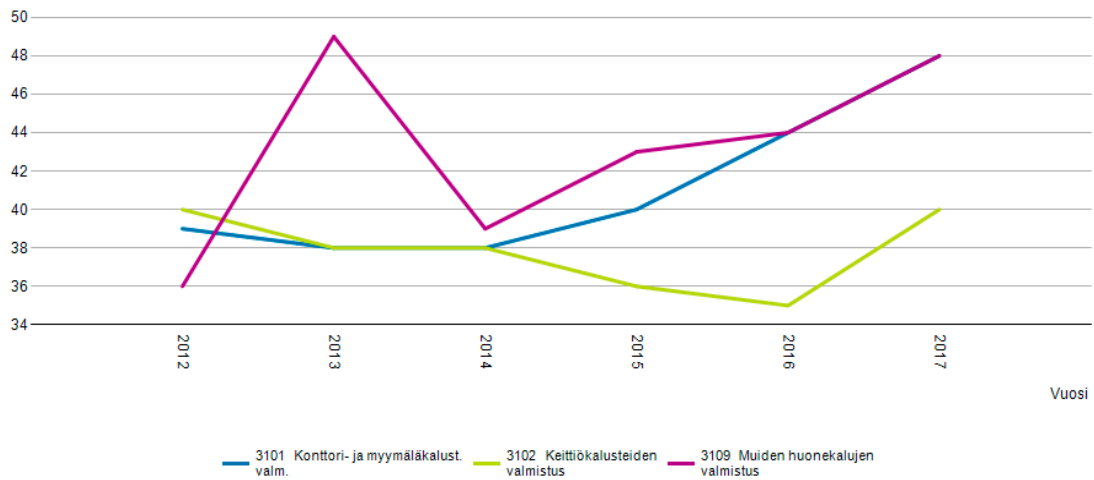
Kokonaispääoman tuottoprosentti huonekalujen valmistuksessa (TOL 31)

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

Kuva 28. Omavaraisuusasteen kehittyminen 2012–2017.

Omavaraisuusasteen kehittyminen

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

Taulukko 7. Tuloslaskelma TOL 3101; 3102; 3109.

		LIIKE-TOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	Aine- ja tarvikke-käyttö	Ulko-puoliset palvelut	Palkat ja henkilö-sivukulut	Liike-toiminnan muut kulut	KÄYTTÖ-KATE	LIIKE-TULOS
3101 Konttori- ja myymäläkalust. valm.	Alle 5 henkilöä
	Alle 10 henkilöä	100	-42	-6	-28	-16	7	4
	10- henkilöä	100	-46	-9	-22	-16	7	6
3102 Keittiökalusteiden valmistus	Alle 5 henkilöä	100	-53	-2	-20	-15	3	1
	Alle 10 henkilöä	100	-50	-4	-23	-15	5	2
	10- henkilöä	100	-40	-18	-23	-14	5	3
3109 Muiden huonekalujen valmistus	Alle 5 henkilöä	100	-31	-3	-14	-29	15	12
	Alle 10 henkilöä	100	-33	-3	-19	-26	12	9
	10- henkilöä	100	-45	-10	-23	-17	6	4
C Teollisuus	Alle 5 henkilöä	100	-42	-9	-18	-20	8	4
	Alle 10 henkilöä	100	-43	-8	-20	-18	9	4
	10- henkilöä	100	-57	-7	-12	-15	9	6

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstilastot.

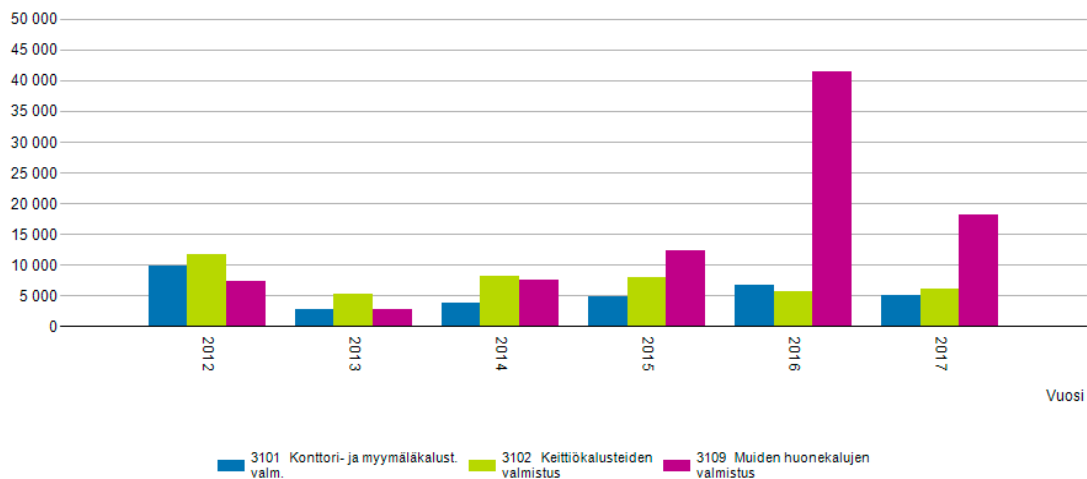
5 Investoinnit ja tuotekehitys

Tarkasteltaessa yritysten aineellisen käyttöomaisuuden lisäystä viimeisenä kuutena vuotena voidaan havaita vuoden 2016 olleen tarkastelujakson ennätysvuosi muiden huonekalujen valmistuksen (TOL 3109) aineellisen käyttöomaisuuden lisääntymisessä (kuva 29). Vuonna 2017 sama alatoimiala investoi aineelliseen käyttöomaisuuteensa eniten eli lähes 20 miljoonaa euroa. Keittiökalusteiden ja konttorikalusteiden valmistuksessa aineellisen käyttöomaisuuden investoinnit ovat pysyneet tasaisen vähäisinä viime vuosien aikana.

Huonekalujen valmistuksen investointien osuus suhteutettuna liikevaihtoon oli vuonna 2017 alle 3 %, mikä on vähän. Suurimpana syynä tähän ovat huonekalujen valmistamisen pitkään jatkuneet kannattavuushaasteet.

Kuva 29. Aineellisen käyttöomaisuuden lisäykset.

Aineellisen käyttöomaisuuden lisäykset vuosina 2012-2017, 1000€

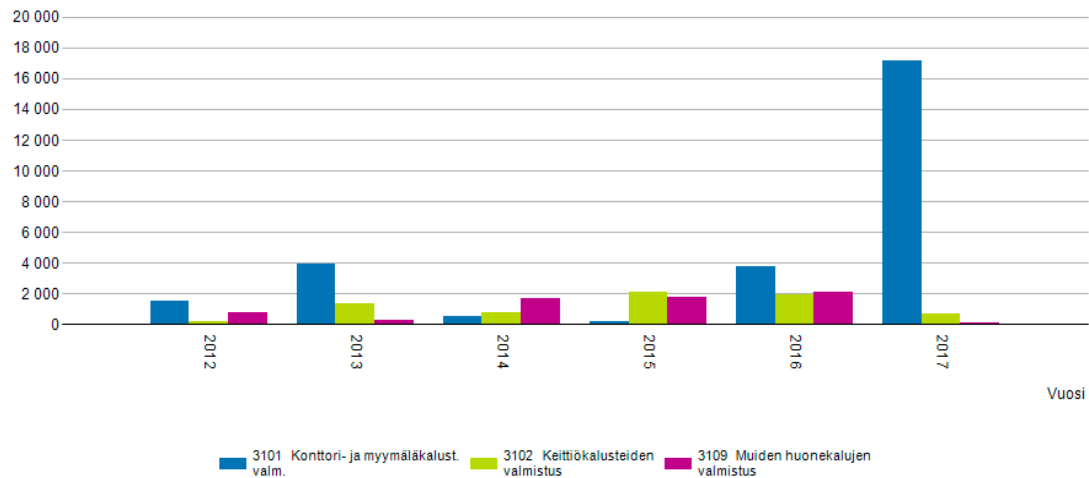

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstiedot.

Aineettomat investoinnit koostuvat muun muassa T&K-panostuksista, henkilöstön kehittämisestä sekä ohjelmistojen hankinnasta. Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin ovat huonekalujen valmistuksessa vähäiset. Yhtenä syynä on se, että yritykset eivät välttämättä merkitse T&K-panostuksia tilinpäätökseensä. Selkeää kasvua on vuonna 2017 konttori- ja myymäläkalusteiden valmistuksen (TOL 3101) aineettoman käyttöomaisuuden lisäyksessä (kuva 30). Kyseisenä vuonna aineettomat investoinnit TOL 3101 -toimialalla ylsivät noin 17 miljoonaan euroon. Tässä kohtaa on kuitenkin huomattava, että yksi suurimmista TOL 3101- toimialaluokkaan listatuista yrityksistä on lämmitys- ja kylmälämpöjärjestelmiä valmistava Viessman Refrigeration Systems Oy, eli TOL 3101 -alatoimialan aineettomat investoinnit voivat selittyä myös kyseisen yrityksen investoinneilla.

Kuva 30. Aineettoman käyttöomaisuuden lisäykset.

Aineettoman käyttöomaisuuden lisäykset vuosina 2012-2017, 1000€

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstiedot.

Muotoilun ja suunnittelun merkitys tuotekehityksessä ja brändin luomisessa on kiistaton, ja siihen panostavat yritykset todennäköisesti menestyvät myös vientimarkkinoilla paremmin. Kuitenkin suuri osa alan yrityksistä on pieniä yrityksiä, joilla on rajalliset resurssit tuotekehitykseen ja uusien innovaatioiden kehittämiseen. Kilpailu sekä kotimaassa että vientimarkkinoilla on kovaa ja kiristyy entisestään. Suomen kilpailuvalttina eivät ole alhaiset tuotantokustannukset, vaan mahdollisuuksia ovat kalusteiden vahva brändäys, erikoistuminen sekä tuotanto- ja toimitusprosessien hiominen äärimmilleen.

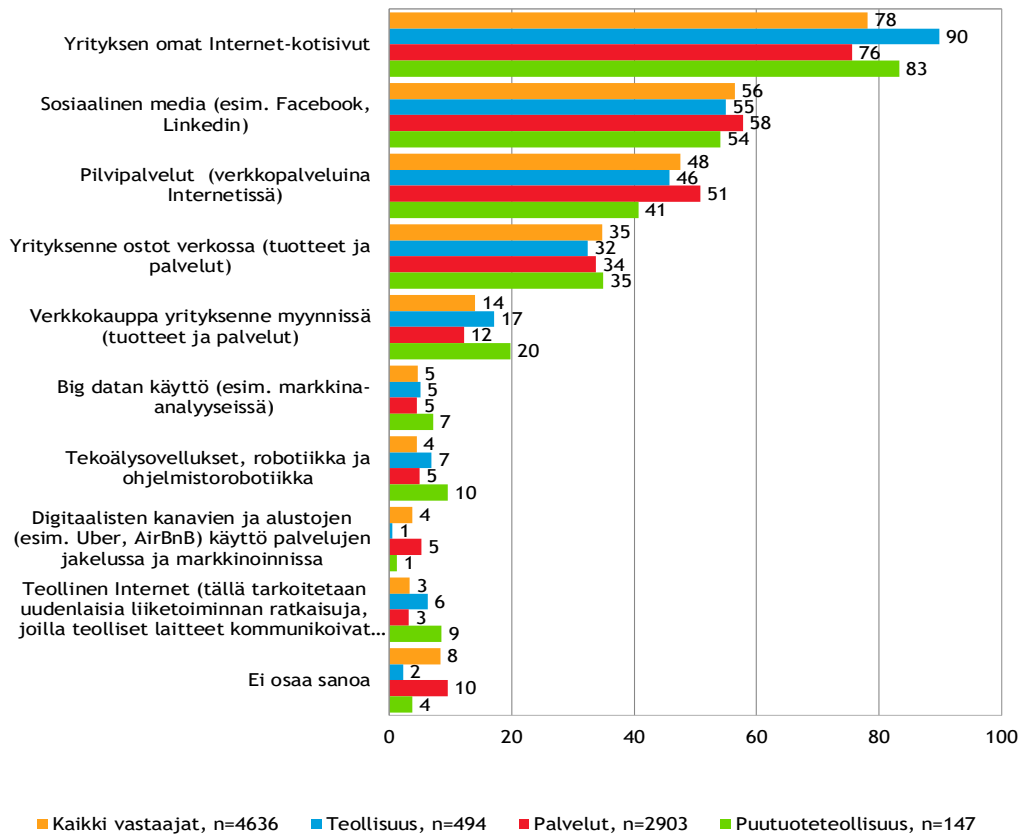
Innovaatioista puhuttaessa ei tulisi pitäytyä vain tuotekohtaisissa innovaatioissa vaan nähdä laajemmin kehitysmahdollisuudet koko ketjussa hankinnasta jakeluteihin ja loppuasiakaskuntaan. Markkinointi sosiaalisessa mediassa on kasvussa samoin kuin blogiyhteistyö markkinointitarkoituksessa, mitä monet valmistajat ovat ymmärtäneet hyödyntää. Huonekalualalla on hyvin vähän – käytännössä ei juuri lainkaan – yhteisiä kehittämishankkeita. Kehittämishankkeet toimivat useimmiten kehitysyhtiöiden vetäminä, ja yksittäisillä pienillä yrityksillä on hyvä mahdollisuus vaikuttaa alan kehittämiseen yhteisten hankkeiden kautta. Myös viennin käynnistämässä on paljon yritysten välisiä yhteistyömahdollisuuksia, jotka ovat vielä käytännössä hyödyntämättä.

Noin joka viidennes puutuoteteollisuuden yrityksistä käyttää yrityksen tuotteiden myynnissä verkkokauppaa, kuten ilmenee Pk-toimialabarometrin kyselystä (kuva 31). Puutuoteteollisuuden syksyn 2018 toimialabarometrin vastaajista noin 30 % on huonekalujen valmistuksen toimialalta. Erityisesti huonekaluja kuluttajamarkkinoille valmistavat yritykset tiedostavat verkkokaupan tärkeyden. Kivijalkamyymälöitä on entistä vähemmän, ja todennäköisesti niiden merkitys tulee vähenemään ja muuttumaan yhä enemmän show room -tyyliseksi. Sähköinen kaupankäynti avaa yrityksille uusia ovia ja laajentaa potentiaalisen markkina-alueen globaaliksi.

Kuten kuvassa 31 näkyy, kotisivut löytyvät suurimmalta osalta yrityksistä ja nykyään onkin yleistä, että asiakas – olkoon teollinen tai kuluttaja-asiakas – hakee yritystä koskevat tietonsa ensimmäiseksi yrityksen kotisivujen kautta. Big dataa, tekoälysovelluksia tai teollista internetiä hyödyntää toiminnassaan edelleen melko harva yritys. Digitaaliset työkalut kehittyvät ja yleistyvät huimaa vauhtia ja todennäköistä on, että jo lähitulevaisuudessa yhä useampi yritys hyödyntää digitalisaation tuomia mahdollisuuksia tuotannossa, markkinoinnissa ja tuotekehityksessä. Digitalisaation avulla voidaan myös vahvistaa yrityskuvaa ja kehittää asiakaspalvelua.

Investointeihin, toiminnan kehittämiseen ja tuotekehityksen tukemiseen löytyy monia rahoituksellisia vaihtoehtoja. Investoinneissa ja uusien tuotteiden kehittämisessä voidaan hyödyntää Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -rakennerahasto-ohjelmaa, jonka tavoitteisiin kuuluu mm. vähähiilisyys edistäminen. Ohjelmakaudella 2014–2020 EAKR-rahoi-
tuksesta 25 prosenttia kohdistuu vähähiilisyteen. ELY-keskuksilta voi hakea EAKR-kehittämisavustusta pk-yritysten investointeihin ja kehittämistoimenpiteisiin (muun muassa kansainvälistyminen). Yritysten kehittämisavustuksen tuki on aluekohtaista. Myös maaseutu-
rahaston yritystuet tarjoavat pk-yrityksille rahoitusmahdollisuuksia investointeihin ja yritys-
toiminnan perustamiseen tai kehittämiseen. Business Finlandin myöntämä rahoitus keskittyy etenkin uusien tuotteiden ja teknologioiden kehittämiseen sekä kansainvälistymisen palveluihin. Leader-rahoitusta voi hakea yleishyödylliseen kehittämis- tai investointihankkeeseen sekä yrityshankkeeseen. Pk-yrityksille löytyy moninaisia rahoitusmahdollisuuksia, ja paras tapa selvittää ne on ottaa yhteyttä paikalliseen ELY-keskukseen. Taulukossa 7 näkyvät 2010-luvulla myönnetyt kehittämisavustukset ja lainat huonekalujen valmistuksen toimialalle.

Kuva 31. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */.

*Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Lähde: Pk-toimialabarometri, syksy 2018.

Taulukko 8. Huonekalujen valmistukseen myönnettyjä avustuksia ja lainoja.

	Lainat	Myönnetyt avustukset	Hankkeita	Aika
Business Finland	1 491 200 €	5 747 613 €	55	2010-2017 -->
ELY-keskus (EAKR)		8 051 920 €	188	01.01.2007 - 30.06.2014
ELY-keskus (EAKR)		4 811 909 €	73	1.7.2014 -
Kaikki	1 491 200 €	18 611 442 €	316	
	20 102 642 €			

Lähde: Business Finland, ELY-keskus (Yrtti 1 & 2)

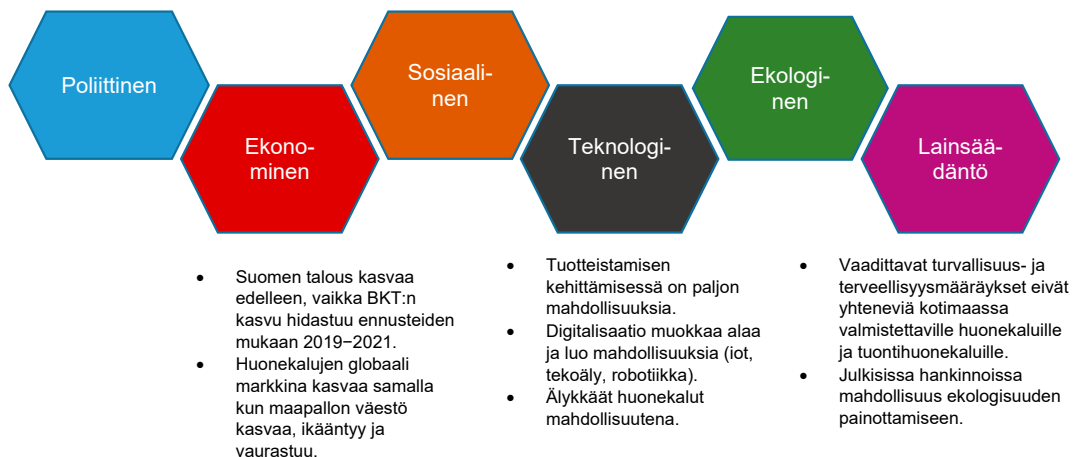
6 Toimialan tulevaisuus

6.1 PESTEL-analyysi huonekalujen valmistuksesta

PESTEL-analyysi tarkastelee yrityksen toimintaan vaikuttavia makrotason ilmiöitä, jotka asettavat reunaehdoja liiketoiminnalle. Toisaalta ilmiöiden tunnistaminen ja niiden ennakointi voivat myös tarjota yritykselle merkittävää kilpailuetua. Analyysi on alun perin kehitetty tukemaan yrityksen johtoa strategisessa päätöksenteossa. PESTEL-analyysissä tarkasteltavat ilmiöt ovat sellaisia, joihin yksittäinen yritys ei pysty vaikuttamaan, mutta jotka vaikuttavat oleellisesti yrityksen toimintaympäristöön.

Kuva 32. PESTEL-lähestymistapa huonekalujen valmistuksen toimintaympäristöön.

- Poliittinen tahtotila vähähiilisten ja ympäristöystävällisten ratkaisujen edistämiseksi on myönteinen. Uusiutuvista materiaaleista (puu) valmistetut huonekalut ovat myötätulessa.
- Maailmanpoliittinen- ja taloudellinen tilanne vaikuttavat viennin kehittämiseen.
- Maapallon väestö kasvaa, vanhenee ja keskittyy kaupunkeihin.
- Alustatalouden hyödyntäminen huonekalukaupassa, esimerkiksi sovellukset huonekalujen kierrätykseen ja vuokraukseen.
- Uudenlaisten markkinointikanavien hyödyntäminen mahdollisuutena.
- Huonekalujen käyttökohteet muuttuvat.
- Muuttuvat työympäristöt vaikuttavat toimistohuonekalujen kysyntään (uusien innovaatioita).
- Luonnonvarat niukenevat ja uusiutuvien luonnonvarojen merkitys korostuu.
- Kiertotalouden mahdollisuudet myös uudenlaisten toimintamallien kehittämisessä alalle.
- Kuluttajien kasvava kiinnostus ekologisiin tuotantoratkaisuihin ja tuotteisiin suosii puumateriaalia huonekaluissa. Muovien käyttö vähenee.
- Logistiikan tehostaminen.

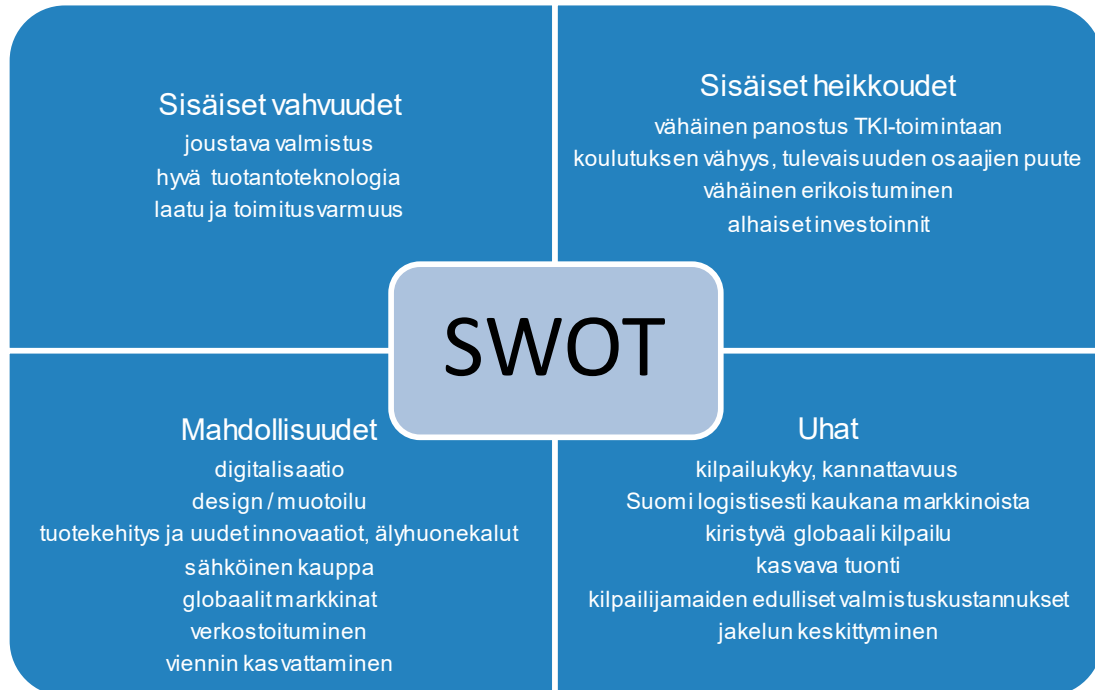

6.2 SWOT-analyysi

SWOT-analyysi (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) on nelikenttämenetelmä, jota käytetään strategian laatimisessa sekä oppimisen tai ongelmien tunnistamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Se on hyödyllinen ja yksinkertainen työkalu yrityksen toiminnan,

hankkeiden ja projektien suunnittelussa. SWOT-analyysissä kirjataan ylös analysoidun asian sisäiset vahvuudet, sisäiset heikkoudet, ulkoiset mahdollisuudet ja ulkoiset uhat.

Kuva 33. SWOT-analyysi puutuotealasta.

6.3 Toimialan näkymiä

Megatrendit ovat globaaleja muutosilmiöitä, jotka määrittävät tulevaisuuden suuntaa makrotasolla. Ilmiöt ovat toistensa kanssa lomittaisia ja voivat olla vaikeasti hahmotettavia. Yhteistä megatrendeille on se, että niiden kehitystä ja suuntaa pystytään tarkastelemaan pitkällä ajanjaksolla.

Huonekalujen valmistuksen toimialoihin vaikuttavat monet megatrendit, kuten kaupungistuminen, väestönkasvu, väestön ikääntyminen, luonnonvarojen niukkeneminen ja digitalisaatio. Väestö kasvaa, ikääntyy ja vaurastuu, mikä näkyy lähitulevaisuudessa myös huonekalujen kysynnässä. Kysyntä kasvaa ja kilpailua käydään erityisesti siitä, missä maissa huonekalut tuotetaan. Design-huonekaluilla on omat markkinat ja usein eri valmistajamaat kuin massatuotannossa valmistettavilla huonekaluilla.

Kaupungistumiskehitys vauhdittuu jatkuvasti ja verkkokaupan murros lyö globaalisti läpi. Niin sanotut hybridimyymälät yhdistävät sekä kivijalka- että verkkokaupan. Myynnin siirtyessä verkkokauppaan etuina ovat muun muassa tarvittavan toimitilan pienempi koko, pienempi varasto ja laajempi valikoima sekä asiakkaiden laajempi tavoitettavuus. Muutoksen kääntöpuolena ovat kivijalkakauppojen vähentyminen, kaupan työllistävyyden vähentyminen ja kaupan keskittyminen suurille ketjuille. Tämän hetken tilanne on se, että usein kuluttajat tutkivat tarkasti tuotteet verkossa ja menevät sitten varsinaiseen huonekalukauppaan.

Tämä säästää kuluttajilta myös aikaa ja tehostaa ostokäyttäytymistä, kun liikkeessä ei enää asioida useita kertoja pohtimassa valikoimaa.

Kuluttajien ympäristötietoisuus ja -vastuu kasvavat, mikä luo huonekaluvalmistajille uudenlaisia erikoistumismahdollisuuksia. Uusiutuvien materiaalien käyttö sekä huonekaluissa että pakkausmateriaaleissa, materiaalihävikin minimointi ja logistiikan järkevöittäminen pienentävät huonekalujen valmistuksen hiilijalanjälkeä. Kaikenlaisten kalusteiden valmistuksessa logistiikan merkitys on suuri. Mitä pienempään tilaan kalusteet saadaan pakattua, sitä pienemmät logistiikkakustannukset ja kuljetuksen hiilijalanjälki. Pakkausmateriaaleissa muovia korvataan pahvilla tai esimerkiksi kankaisilla ja kierrätettävillä usean käyttökerran suojauspeleillä, kuten RePack Design on innovoinut.

Huonekalujen valmistus on yhä enemmän verkostojen yhteistyötä: alihankintaverkostojen hyödyntäminen on monesti kustannustehokas vaihtoehto huonekalujen valmistuksessa. Yritykset, joilla on kokonaisvaltainen näkemys valmistuksen kustannustehokkaasta toteuttamistavasta ja ymmärrys kaupanteon logiikasta, pärjäävät kannattavuuslukujen vertailussa alan yritysten mediaanilukuja paremmin.

Kulutus muuttuu tulevaisuudessa yhä enemmän. Materiaalien niukkuus on megatrendi, jonka merkitys tulee vain kasvamaan. Minimalismi ja ekologisuus yhdessä alustatalouden kehittymisen ja huonekalujen lisääntyvän kierrätyksen kanssa muokkaavat huonekalumarkkinoita etenkin länsimaissa. Myös julkitilojen kalustamisessa on jo otettu askeleita huonekalujen kierrätyksen suuntaan. Esimerkiksi Martelalla on kampanjoita, joiden tarkoituksena on vähentää jätteeksi päätyvien huonekalujen määrää myymällä hyväkuntoiset ja kunnostetut kalusteet myymälöissä ja verkkokaupassa tai hyödyntämällä kalusteet uusioraaka-aineena²¹.

Huonekalujen ja kalusteiden valmistajien kannattaa kiinnittää huomiota muuttuviin huonekalujen käyttötarpeisiin. Esimerkiksi perinteiset kirjahyllyt vähentyvät tulevaisuuden kodeissa. Potentiaalisia kodin voittajia ovat käyttäjien päivittäistä elämää helpottamaan tarkoitettut älyhuonekalut, joihin on yhdistetty uusinta teknologiaa. Miten olisi esimerkiksi sänky, jonka käyttäjä voi valita toiveidensa mukaan patjan lämpötilan ja kovuuden tai joka analysoi nukkumista ja reagoi kuorsaukseen? Tällaisia on maailmalla jo kehitettykin.

Väestön kasvaessa ja kaupungistumisasteen noustessa entisestään asuntojen keski koko pienenee, mikä haastaa myös huonekalujen suunnittelua. Tilaratkaisuja voidaan tehostaa luomalla muun muassa kompakteja ratkaisuja, joiden suunnittelussa huonekalujen eri funktioita on yhdistetty. Nuoret ikäluokat eivät välttämättä halua omistaa kaikkea vaan kierrättävät huonekaluja enenevässä määrin. Myös huonekalujen vuokraus muuttuviin elämäntilanteisiin on tulevaisuuden mahdollisuus. Jo nyt on mahdollista esimerkiksi vuokrata vauvalle sänky – vuokraamalla sängyn sen saa juuri tarvitsemakseen ajaksi eikä sänky jää käytön jälkeen varastoon lojumaan. Myös Ikea on kertonut testaavansa huonekalujen vuokraamista maailmalla²². Huonekalujen vuokrausmahdollisuudet eivät rajoitu vain kuluttajakauppaan, vaan mahdollisuuksia on paljon myös julkitilojen kalustamisessa. Esimerkiksi kouluihin on mahdollista vuokrata oppimisympäristö. Joustava palvelumalli soveltuu hyvin muuttuviin tilanteisiin²³.

21 Martela. <https://www.martela.fi/uutiset-artikkelit-ja-lehdistotiedotteet/kierratyskampanja-kalusteiden-nouto-veloituksetta>

22 Helsingin Sanomat. 1.12.2018

23 Martela

Kuluttajien makutottumukset muuttuvat, ja huonekaluteollisuuden on pyrittävä olemaan hereillä trendien jatkuvassa muutoksessa. Materiaalien valinnoilla kuluttajat kertovat omista arvoistaan. Puisten huonekalujen osuus on nyt selkeästi kasvussa, mikä on ollut nähtävissä myös alan messuilla. Vaneriset ja viilutetut sekä massiivipuusta tehdyt huonekalut ovat aallonharjalla. Puu saa näkyä huonekaluissa ja sisustamisessa muutenkin. Puuhuonekalut ovat ekologinen ja kestävä valinta.

Oheinen infograafi kuvaa tiivistetysti huonekalujen valmistuksen tulevaisuuden suuntia.

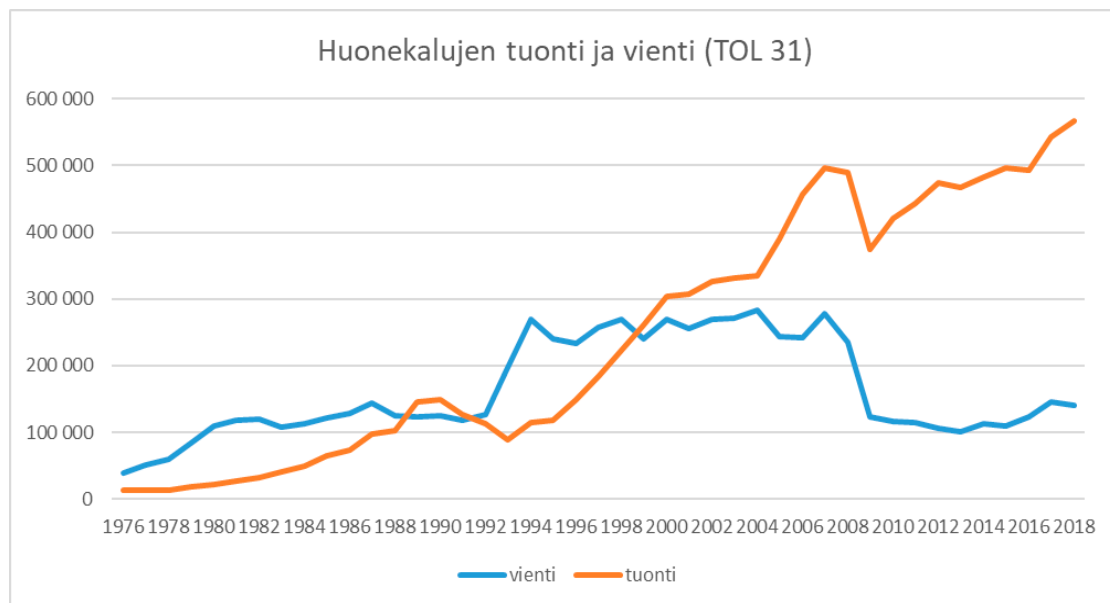
6.4 Suomalaisen huonekalujen valmistuksen tulevaisuudenkuva

Kirjoittanut: toiminnanjohtaja Janne Liias, Puuteollisuusyrittäjät ry

Menneisyys

Löysin vanhoja tilastoja ja tein niiden perusteella 40 vuoden katsauksen, joka kertoo, miten suomalainen huonekalukauppa on muuttunut vuosien varrella. Huonekaluviennin huippuvuodet olivat noin vuodesta 1993 vuoteen 2008. Tuonnin nousujohde alkoi paria vuotta myöhemmin vuonna 1995. Nyt ollaan jo tekemässä historiaa ennätystuonnilla. Vuodelle 2018 tuontiennusteet näyttävät yli 560 miljoonaa euroa. Kuvasta 34 ei kannata hakea tarkkoja lukuarvoja vaan katsoa miten viennin ja tuonnin suhde on muuttunut vuosien aikana. Mielenkiintoisena yksityiskohtana mainittakoon, että IKEA perusti myymälät Suomeen vuosina 1996, 2003, 2008, 2010 ja 2012.

Kuva 34. Huonekalujen tuonnin ja viennin kehitys.

Lähde: Tilastokeskus.

Tulevaisuus

Huonekalukaupan hinnoittelu

Huonekalukauppa on pitkään mainostanut jatkuvilla alennusmyynneillä. Kovat alennusprosentit saadaan aikaan vain kovilla kertoimilla. Eihän kukaan tappiolla halua myydä. Entäpä jos tuotteiden kate olisikin sama, vaikka ostohinta olisi kaksi kertaa isompi? Kun esimerkiksi 100 €:n tuontituolille laitetaan kertoimeksi 3, muodostuu hinnaksi 300 €. Samalla kaavalla kotimaiselle 200 €:n tuolille hinnaksi tulee 600 €. Me kaikki tiedämme, kumpi tuoli käy

paremmin kaupaksi. Entä jos kummallekin tuotteelle laittaisi saman euromääräisen katteen 200 €, eli tuontituolin hinta olisi 300 € ja kotimaisen 400 €? Näin hintaero olisikin jo huomattavasti pienempi, ja todennäköisesti kotimainen tuote myisi 100 €:n hintaerosta huolimatta paremmin. Tuloksena olisi veroeurojen jääminen Suomeen. Muutoinkin huonekalukaupassa olisi hyvä miettiä, miten erikoistua omaan palvelumalliin ja löytää paras kannattavuus sieltä. Pelkillä prosenteilla ei elä.

Trendit

Huonekaluissa käytettävät värit ovat vihdoin siirtymässä ”aitoihin” väreihin. Puun eri sävyt, jopa tummatkin, ovat nyt in. Se lämmittää kovasti, koska valkoinen, harmaa ja musta ovat olleet alalla jo pitkään ”yleisväreinä”. Kankaista löytyy vahvoja tummia värejä ja nyt suositaan luonnonmateriaaleja. Luonnonmateriaaleja suositaan myös ympäristöystävällisyyden vuoksi, koska keinokuituisista kankaista irtoaa mikromuovia.

Vanhat mallistot ovat nyt tulossa muotiin, ja useat valmistajat ovatkin herättäneet henkiin vanhoja klassikoita. Tämä tukee puun eri sävyjen tuloa. Sohvamallistoissa näkee jo 60–70-luvuilla valmistettujen puurunkoisten sohvien esiintulon. Muutenkin huoneista on toivottavasti tulossa taas värikkäitä.

Ympäristötietoisuus on tullut vaatteiden kautta kalusteisiin. Seuraavat 5 vuotta tulevat olemaan mielenkiintoista aikaa, koska ympäristötietoisuus voi mullistaa koko toimialan. Jo nyt on olemassa PET-pulloista valmistettuja pehmusteita, ja kankaita kehitetään edelleen kierrätystuotteista sekä yhä ympäristöystävällisemmiksi.

Ympäristötietoisuuden rinnalla ovat resurssitehokkuus ja kiertotalous. Kaikki nämä ovat kestävän kehityksen keinoja maapallomme pelastamiseksi. Motiva Oy on ansiokkaasti kehittänyt työkaluja resurssitehokkuuden parantamiseksi. Koska kustannukset ovat Suomessa korkeat, on löydettävä edelleen keinoja nostaa tehokkuutta. Jatkuva parantaminen on toinen näkökulma resurssitehokkuuteen. Siksi tämä tulee vielä nousemaan tärkeään rooliin niissä yrityksissä, jotka haluavat toimia vielä viiden vuoden kuluttuakin.

Asuntojen paloturvallisuus on noussut EU:n palojärjestöjen kattojärjestössä toimenpideistalle. Suomalaisiakin huonekaluvalmistajia kannustetaan kehittämään yhä paloturvallisempia patjoja sekä sohvia. Valitettavasti tuontikalusteiden hintakuva määrittelee myös kotimaisten valmistajien tuotteiden hintakuvan. Siksi kehitys tulee nostamaan tuotteiden hintaa ja voi vähentää kuluttajien mielenkiintoa. Aika näyttää, tuleeko paloturvallisista tuotteista asetus tai direktiivi.

Työn alla

Puuteollisuusyrittäjät ry ja Puutuoteteollisuus ry ovat aloittaneet kansallisten huonekalujen huolto- ja hoito-ohjeiden teon. Näillä ohjeilla pyrimme auttamaan kuluttajia huolehtimaan kalusteistaan ja tietenkin valitsemaan kestävämmän – ja mieluiten kotimaisen – ratkaisun. Hoito-ohjeissa olemme saaneet kumppaniksi Marttaliiton. Marttaliitolla on puhdistustavoissa varsin kattava osaaminen sekä neuvojaverkosto.

Ongelmaksi on myös usein noussut kuluttajien ja huonekalumyyjien tietämättömyys tuotteiden ominaisuuksista. Asiakkaille voi tulla yllätyksenä, että verhoilukangas venyy eri tavalla kuin nahka ja lasikanteen tulee naarmuja. Näihin tapauksiin tarvitsemme valmistajilta

apua kertomaan ammattilaisten osaamisella mitä tuotteet ovat, miten niistä pidetään huolta ja miten ne tunnistetaan muista materiaaleista.

PTY on myös aloittanut oman PEFC-ryhmäsertifikaatin ylläpidon. Ryhmäsertifikaatin tarve on tullut huonekaluvalmistajille asiakkailta niin kotimaasta kuin ulkomailta. Koska ryhmäsertifikaatti on yrityksille halvempi ratkaisu, katsoimme sen myös helpommaksi tavaksi päästä kiinni PEFC-sertifikaattiin. Mielenkiinnolla odotamme, miten muut huonekaluvalmistajat lähtevät mukaan tähän.

7 Lopuksi

Suomalainen huonekalujen valmistus on ollut murroksessa koko 2000-luvun. Heikosti kannattavia yrityksiä on mennyt konkurssiin tai muuten lakkauttanut toimintansa, ja uusia yrityksiä on perustettu vuosittain vähemmän kuin mitä niitä on lakannut toimimasta. Huonekalujen tuonnin määrä on ylittänyt moninkertaisesti Suomesta vietyjen huonekalujen määrän. Alan kannattavuuden tunnusluvut ovat olleet heikot, mutta joukossa on aina ollut menestyjiäkin.

Haasteista huolimatta suomalaisella huonekaluteollisuudella on kaikki mahdollisuudet menestykseen. Positiivisia merkkejä on ilmassa: vienti kasvoi vuonna 2017 lähes viidenneksellä, toimialan kannattavuuden tunnusluvut ovat kaikilla tässä raportissa tarkastelluilla huonekalujen valmistuksen alatoimialoilla kehittyneet positiiviseen suuntaan, yritykset kertovat lisääntyvästä työvoiman tarpeesta ja uudenlaisia liiketoimintamalleja on aktiivisesti alettu kehittää. Huonekalujen kysyntä seuraa pitkälti talouden suhdanteiden kehittymistä. Vaikka talouden korkeasuhdanne on tältä erää ohi, jatkuu Suomen talouskasvu kuitenkin positiivisena.

Kotimaassa valmistetuilla huonekaluilla on positiivinen vaikutus aluetalouteen ja työllistävyyteen sekä alan osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen Suomessa. Sekä yksityinen että julkinen sektori voivat vaikuttaa työn ja investointien pysymiseen Suomessa hankkimalla kotimaisia kalusteita. Toki kotimaisten huonekalujen ja muiden kalusteiden on oltava kilpailukykyisiä, ja huonekalujen hinnoitteluun ja alennusprosenttien logiikkaan etenkin kulltajakaupassa tulisi kiinnittää huomiota. Suomalaiset valmistajat harvoin pystyvät kilpailemaan hinnalla tuontihuonekaluja vastaan, joten tarjottavien palveluiden merkitys korostuu. Tuontihuonekalut ovat pelkkä tuote, kun taas kotimaiset toimijat voivat luoda tuotteen ympärille hyvinkin monipuolisen palvelutarjonnan. Vaikka huonekalujen ja huonekalukomponenttien massatuotanto on käytännössä katsoen Suomesta kadonnut, luovat erikoistuminen, vahva brändi tai palvelukokonaisuuden tarjoaminen mahdollisuuksia pärjätä kilpailussa.

Huonekalujen ja muiden kalusteiden viennissä on edelleen paljon kasvunvaraa. Esimerkiksi keittiökalusteiden myynti on perinteisesti suunnattu lähes kokonaan kotimarkkinalle. Vienti koetaan hyvin haastavaksi, mutta toisaalta on huomattavissa, että tuonti on kasvamassa: toimiminen muilla kuin kotimarkkinoilla on siis mahdollista keittiökalusteidenkin osalta. Huonekalujen valmistajien yhteiset messuosallistumiset ovat yksi keino yhdistää voimia viennin kasvattamiseksi ja kehittämiseksi. Yksittäisten yritysten panostukset vientiin ovat usein hyvin rajalliset. Alan yhteistyötä kehittämällä on mahdollisuudet viedä maailmalle suomalaista huonekalua brändinä (Furniture made in Finland) ja suomalaista muotoiluosaamista (Finnish Design). Tärkeää olisi saada myös alan yhteinen vientiin ja kilpailukykyyn kohdistuva kehittämishanke käyntiin.

Lähdeluettelo

Ammattibarometri

Asiakastieto Oy

CSIL Milano

Eurostat

Helsingin sanomat. 1.12.2018

Macrobond

Martela:

<https://www.martela.fi/uutiset-artikkelit-ja-lehdistotiedotteet/kierratyskampanja-kalusteiden-nouto-veloituksetta>

Mbrain-uutispalvelu

Metsäteollisuus ry

Nordic Growth. MarketLine: Furniture & Floor Coverings in Europe.

Opetushallitus. Lyhyen aikavälin osaamistarpeiden kehitysnäkymät -koontiraportti. 14.11.2018

Pientaloteollisuus ry

Rakennusteollisuus, Suhdannekatseus syksy 2018.

Rakennustutkimus RTS Oy, Suomi rakentaa - markkinakatsaus, lokakuu 2018.

PK-toimialabarometri, syksy 2018 <https://tem.fi/toimialapalvelu>

Puustelli: www.puustelli.fi/ajankohtaista

Puutuoteteollisuus ry

Satakunnan kansa, 6.1.2018. Puustelli Group rakennuttaa 150 paneelin aurinkosähköjärjestelmän katolleen.

Studentum.fi. <https://www.studentum.fi/koulutushaku/puuala>

Tilastokeskus

Toimiala Online

Tulli, Uljas

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

Valtiovaraministeriö. Taloudellinen katsaus, talvi 2018.

VTT, Asuntotuotantotarve 2015–2040.

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Maa- ja metsätalousministeriö

www.mmm.fi

Ympäristöministeriö

www.ym.fi

ELY-keskus

www.ely-keskus.fi

Business Finland

www.businessfinland.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet